كىنايىچى نەسىردىن ئەپەندى

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

رەسسامنى سىزغۇچى: ئەسقەر تۇردى ئىمىن

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: غالىب شاھ

ISBN 7-5371-2342-X

9 787537 123426 >

ISBN7-5371-2342-X
(民文)　定价:8.00 元

كىنايىچى نەسىردىن ئەپەندى

تۈزگۈچى : ئەكبەر غۇلام

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

责任编辑：**萨黛缇·萨吾提**
责任校对：**依巴达提·亚森**
封面设计：**阿里甫·夏**

幽默的阿凡提(维吾尔文)

艾克拜尔·吾拉木　编

新 疆 青 少 年 出 版 社 出 版
(乌鲁木齐市胜利路 100 号 邮编：830001)
新 疆 新 华 书 店 发 行
新疆冀百丰印务有限公司印刷
850×1168 毫米　32 开本　6.125 印张
2006 年 5 月第 2 版　2006 年 5 月第 1 次印刷
印数：1—2000

ISBN7—5371—2342—X　总定价：8.00 元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

مەسئۇل مۇھەررىرى: سائادەت ساۋۇت
مەسئۇل كوررېكتورى: ئىبادەت ياسىن
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: غالىب شاھ

كىنايىچى نەسرىدىن ئەپەندى

تۈزگۈچى: ئەكبەر غۇلام

*

شىنجاڭ ياشلار ـ ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 100 ـ قورۇ، پ: 830001)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ يېبەيفېڭ باسما چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
ئۆلچىمى: 850×1168مم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 6.125
2006 ـ يىل 5 ـ ئاي 2 ـ نەشرى
2006 ـ يىل 5 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
ISBN7 — 5371 — 2342 — X
سانى: 1—2000
باھاسى: 8.00 يۈەن
بېسىلىشتا، تۈپلەشتە خاتالىق بولسا نەشرىياتىمىزغا ئەۋەتىڭ، تېگىشىپ بېرىمىز

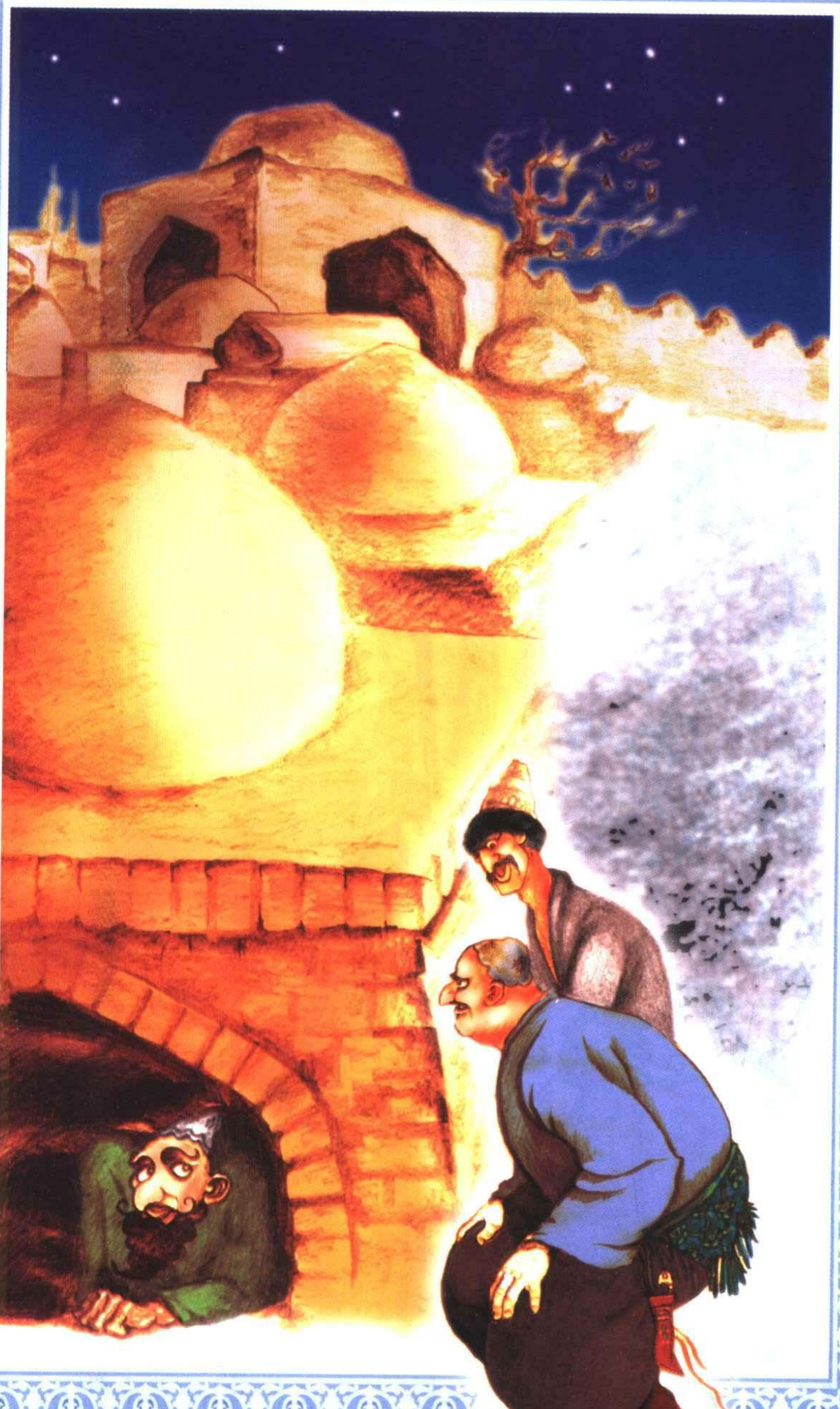

مۇندەرىجە

كۆكۈلۈك تورموش 1
ئاۋۋال سۇ ئۇزۇشنى ئۆگىنىپ كېلەي 3
ھېچنېمە 4
ئۆرۈك يېگەندە 5
ئەپەندىمنىڭ ئۆمرى 6
يۇمشاق نەرسە 7
قېرىلىقنىڭ ئالامىتى 8
بىر دەقىقە ساقلاڭ 9
بۇ يىل قورغاقچىلىق 10
ئاي ـ كۈننىلا ئالدىغا سۈرۈپتۇ............ 11
ئەتىگەندىمۇ، كەچتىمۇ 12
جاۋاب 13
نېمە قىلغىلى بولىدۇ؟ 14
مەندىنمۇ ئالدىراڭغۇ ئىكەنسەن 15
ئۆزۈڭنىمۇ قوغلىۋەت......................... 17
بۈگۈن ئېلىپ قاچىدىغان كۈن 18
كۈن پاتالماي قىزىرىۋاتقان گەپ 19
ئەتىيازنى ئېلىپ قېلىڭ...................... 20
يۈزۈم چۈشۈپ كېتىدۇ 21
قولىقىم ئىككى، ئاغزىم بىر................. 22

ھېچنېمە 23
قانداق قىلاتتىڭىز؟ 24
قېچىر خالىغان يەرگە 25
ئۆلگۈدەك راھەتلىنىش 26
مەن نېمىنى ئويلاۋاتىمەن 27
تۆت تۈگمە 28
ھۇرۇن ئەپەندىم 29
ئۇستا ساتىراش 30
رەھمىڭمۇ چاغلىق ئىكەن 31
بىر مۇشت بەش تەڭگە 32
قوينىڭ نەرخى 34
ئەزان 35
مۇنار 36
غوۋغا 37
خورەك 38
قولۇمدىن كېلىدىغىنى 39
ئاي ۋە يۇلتۇز 40
يېرىم باھا 41
بىز ئىككى ئادەم 42
چىراغنى ئۆچۈر 43
پەرىجەمنى مىنگەشتۇرۇۋېلىڭ 44
ئەزرائىل قېرىپ كېتىدۇ 45
سىر ساقلىماق تەس 46
خورەككە ئامال 47
پىلسىرات كۆۋرۈكىدىن ئۆتۈش 48

كۇندۇزى يۇلتۇز كۆرۇش 49
ئۇيقۇم قاتتىق................................. 50
تۆشۈك تەڭگە 51
خۇدا خالىسا 52
ئامانەت 53
تەنتەك ۋە ساراڭ 54
ئايىنىڭ نەچچىسى 55
ئاخىرەت 56
ئەركە بەندە................................... 57
ئاي 58
كەچۇرۇم....................................... 59
تۆگىگە قانات بەرسە 60
ناماز 61
نەق پۇل....................................... 62
قەرز 64
بۆدۇنە 65
دەررە كەلگۈچە 66
بالا - چاقا.................................... 67
پەشتاقنى ھەرىلىۋېتىمەن 68
ھەممىسى خۇدانىڭ ئۆيى 69
چاپاننىڭ ئىگىسى 70
قىز ئايرىپ بېرىش 71
ئوغرىنى بابلاش 73
كۆزى ئوچۇق قارىغۇ 75
قېرىپ ئۆلۈشنى تاللىدىم 76

بىزنىڭ توخۇلار 77
چاپىنىڭىزنى ئېلىپ قويىمىز 78
مەرگەنلىكىدە چاتاق يوق 79
دېڭىز سۈيى 80
ئاشخانا 81
مازار بىلەن بازار 82
گەپ بىلىدىغان ئىشەك 83
غەلىتە چۈش 85
زىنداندا كۆرۈشەيلى 86
چاپىنىم يىقىلىپ چۈشتى 87
يېتىپ كەتكەن ھېسابلانمايدۇ 88
ئالدىمىزدىمۇ يامغۇر يېغىۋاتىدۇ 90
تورغاي بىلەن قۇشقاچ 91
ئۆينى ھويلىغا كۆچۈرۈڭ 92
ئۇزۇن بۇرۇن 93
مەيدە ئاغرىقى 94
خۇدا نەدە 95
سولخاي جانىۋار 96
ئۆپكە - ھېسىپ 97
ئەقلىڭ يەتمىسە 98
شەھەرگە بېرىشقا ۋاقتىم يوق 99
ئۇيقۇمنى ئىزدەپ 100
مۈشۈك ۋە گۆش 101
پەم 102
ئالاقىسى زور 103

سەللىمازا ساقىيىپ كېتىسىز 104
بۇ قانداق ناماز 105
ناسۋال 106
مۇساپىرمەن 107
ئاش تۆكۈلۈپ كېتىدۇ 108
كىشىلەرنىڭ كۈلمەسلىكى ئۈچۈن 109
ئەپەندىمنىڭ مۇچىلى 110
مەن ئۇخلىۋالدىم 111
دۇنيانىڭ غېمىدىن 112
ئۆزۈممۇ ئۇقمايمەن 113
خۇدا قانداق كۆرسۇن 114
مۇشۇكنى ئاداشتۇرۇش 115
ئامانەت 116
يۇمىلاق سۇ 117
قانداق كەلسە، شۇنداق ئۇرۇش 118
گۆركار 119
ئالارمەننىڭ دۇئاسى 120
ئاتنى تونۇش 121
ئىشەنمىسەڭلار ئۆلچەپ بېقىڭلار 122
خۇدانىڭ ئۆيى 123
ئېشەك بار يەرگە 124
سىزنى قوشقاندا بەش بولىدۇ 125
ناسۋىلىڭ بارمۇ 126
قىيامەتتە 127
ئۇننى ئاپىرىپ بەرگىن 128

ئەمدى جىنىم ياتمەن 130
قازارلا 131
چىركىن قاغا 132
ئۇ دۇنيا بىلەن بۇ دۇنيانىڭ ئارىلىقى 133
بۇ يەرنىڭ ئاي ـ كۈنى ماڭا يات 134
ئوخشاش كۆزدە قاراش 135
ئېشەكنىڭ دۈمبىسىدە 136
خام كىشى خام ناننى يەڭ 137
كۆزسىز ئۈزۈك ۋە ئۆگزىسىز ئۆي 138
بالامنىڭ دادىسى ئالەمدىن ئۆتتى 139
ئارغامچا بىلەن چىڭ باغلىۋېلىڭ 140
كەتمەن بىلەن كولاڭ 141
قۇلىقىڭىزغا پاختا تىقىۋېلىڭ 142
ئېھرام 143
قۇملۇقتا يۈگۈرۈش 144
خىيالدىكى پۇراق 145
ئىسمىڭمۇ ئۆزگىرىپ كېتىپتۇ 146
خۇدايىم بۇيرۇسا 147
قوغداپ قالغانلىرىغا بارىكاللا 148
تەلىيىڭ مەندىن ياخشىكەن 149
ئارغىماق مەندە قېلىۋەرسۇن 150
قايناق سۇدا تەرەت ئېلىش 152
تۆت قىز چىقارغاننىڭ ئۆيى 153
لەتىپە 154
كىچىككىنە سەللە ئۈچۈن 155

ئەخمەق پەرىشتە 156
ئەپەندىم بىناماز 157
بوپتۇ 158
ئوينىۋالسۇن 159
ئەمدىكىسىنى ئۆزىڭىز تېپىڭ 160
خىجىللىق 161
خۇدا بەرگەن ئات 162
گەپ سەللىدە بولسا 163
بىر قوشۇقمۇ قېتىق يوق 164
ئۆزۈڭلارنى ئۆگزىدىن تاشلاپ كۆرۈڭلار 166
پادىشاھلىق تالىنىڭ پوقىقى 167
كىم ھاماقەت 168
چۇشۇشكە يارىشا چىقىش 169
مەخپىيەتلىك 171
ئېشەك ئوغرىلاشنىڭ جەريانى 172
بۇنىسىنى بىلگەن بولسام 173
بۇگۇن ھەپتىگە قانچە؟ 175
قوي ۋە جۇۋازچى 176
باھانە 177
ئۆكۈزدىن سوراڭ 178
يېگەنگە يارىشا 179
قىيما كۇمىلچى 180
كەتمەننىڭ غىلىپى 181
بىلگەنلەر بىلمىگەنلەرگە ئېيتىپ بەرسۇن 182
خۇدايىم بەرسۇن 184

كۆڭۈللۈك تۇرمۇش

بىر كۈنى ئەپەندىم كېتىۋاتسا، يول بويىدا غەم بېسىپ ئولتۇرغان بىر ئادەمنى ئۇچرىتىپتۇ.

ئەپەندىم ئۇنىڭ قېشىغا بېرىپ سوراپتۇ:

— سىجەزىڭىز يوقمۇ نېمە؟

— ياق، تۇرمۇشۇمنىڭ ھېچبىر مەنىسى قالمىدى. مېنىڭ پۇلۇم كۆپ، تېرىقچىلىق قىلمىساممۇ، ئىشلىمىسەممۇ يېتىپ ئاشىدۇ. بىراق، مەن بۇ تۇرمۇشتىن زېرىكىپ كۆڭۈللۈك بىر تۇرمۇشنى ئىزدەپ سىرتقا چىققانىدىم. ئۇنى تاپالامدىمەن، تاپالمامدىمەن ئۆزۈممۇ بىلمەيمەن، — دەپتۇ ئۇ ئادەم مەيۈسلىنىپ.

ئەپەندىم بۇ گەپنى ئاڭلاپ لام - جىم دېمەستىن ئۇنىڭ خۇرجۇنىنى ئېلىپ بەدەر قېچىپتۇ. تۇيۇقسىز بولانغان بۇ ئادەم دەرھال ئەپەندىمنى قوغلاپتۇ، ئەپەندىم تېز يۈگۈرگەچكە يېتىشەلمەپتۇ.

ئەپەندىم بىرئاز يۈگۈرگەندىن كېيىن، خۇرجۇننى يولنىڭ ئوتتۇرىسىغا تاشلاپ قويۇپ، ئۆزى بىر دەرەخكە چىقىۋېلىپ ھېلىقى ئادەمنى كۈتۈپ ئولتۇرۇپتۇ.

ھېلىقى ئادەم تەرلەپ - پىشىپ كەلسە، خۇرجۇنى يولنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرغان، ئۇ خۇشاللىقىدا سەكرەپ

كېتىپتۇ.

— ھەي ئادەم، ئەمدى كۆكۈللۈك بىر تۇرمۇشنى تاپتىڭىزغۇ دەيمەن؟ — دەپتۇ ئەپەندىم دەرەخنىڭ شېخىدا ئولتۇرۇپ.

(ئافغان)

ئاۋۋال سۇ ئۇزۇشنى ئۆگىنىپ كېلەي

بىر كۈنى پادىشاھ ئەپەندىمگە:

— ئەپەندىم، سىزنىڭ ئاغزىڭىز بەك تاتلىق، خۇددى ھەسەل سۇركىۋالغاندەك. بىراق، كۆڭلىڭىز ماڭا تازا سادىق ئەمەسمىكىن دەپ ئويلايمەن، — دەپتۇ.

— ياق پادىشاھىم، سىز توغرا ئېيتمىدىڭىز، مەن سىزگە ئەزەلدىن بەك سادىق، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئۇنداق بولسا مەن سىزنىڭ ئەمەلىي ھەرىكىتىڭىزنى كۆرۈپ باقاي، مۇشۇ چوڭقۇر كۆلچەكتىن سەكرەپ ئۆتۈپ بېقىڭە! — دەپ تەلەپ قويۇپتۇ پادىشاھ.

بۇنى ئاڭلىغان ئەپەندىم ئورنىدىن تۇرۇپ سىرتقا مېڭىپتۇ.

— ئەپەندىم، نەگە بارىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— مەن ئاۋۋال بېلىقچى ئاغىنەمنىڭكىگە بېرىپ سۇ ئۇزۇشنى ئۆگىنىپ كېلىپ ئاندىن سەكرەپ ئۆتەي! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ھېچنېمە

ئەپەندىم قازىلىق قىلىپ تۇرغاندا، ئىككى ئادەم جاڭجاللىشىپ قازىخانىغا كەپتۇ.

— قازى ئاكا! — دەپتۇ دەۋاگەر، — بۇ ئادەم يولدا يۈكىنى كۆتۈرەلمەي تۇرغانىكەن، مېنى كۆرۈپ: «يۈ-كۈمنى يۆدۈپ قويۇڭ» دېدى. مەن: «يۆدۈپ قويسام نېمە بېرىسەن؟» دېسەم، ئۇ: «ھېچنېمە» دېدى. مەن «بولىدۇ» دەپ يۈكىنى يۆدۈپ قويۇپ ۋەدە قىلغان «ھېچنېمە» سىنى سورىسام بەرمەيۋاتىدۇ. ئادىل ھۆكۈم چىقىرىپ، ئەنە شۇ ۋەدە قىلغان «ھېچنېمە» سىنى ئۇن-دۇرۇپ بەرسىڭىز.

ئەپەندىم كىگىزنىڭ بىر ئۇچىنى كۆتۈرۈپ سوراپتۇ.

— تېگىدە نېمە بار ئىكەن؟

— ھېچنېمە، — دەپتۇ دەۋاگەر.

— ئەنە شۇ «ھېچنېمە» نى ئېلىپ كېتىۋېرىڭ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆرۈك يېگەندە

ئەپەندىم بىر ئاغىنىسى بىلەن ئۆرۈك سېتىۋاپتۇ. ئۆرۈك يەۋاتقان چاغدا ئاغىنىسى ئۆزى يېگەن ئۆرۈكنىڭ ئۇرۇقچىسىنى يوشۇرۇۋاپتۇ ـ دە، ئەپەندىمنى ئىزا تارتقۇزماقچى بولۇپ:

— ئەپەندىم، ئۆرۈك يېيىشكە بەكمۇ چاققانكەنسىز، بىردەمدىلا شۇنچىۋالا ئۇرۇقچىنى دۆۋىلەپ قويۇپسىز، — دەپتۇ.

— ئۆرۈك يېيىشكە مېنىڭدىنمۇ بەكرەك سىز چاققانكەنسىز، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئۆرۈكنى ئۇرۇقچىسى بىلەن يۇتۇشنى سىزدىن ئۆگەنسەم بولغۇدەك.

(ئۇيغۇر)

ئەپەندىمنىڭ ئۆمرى

ئەپەندىم باشقا بىر شەھەرنىڭ قەبرىستانلىقىدا ئايلىنىپ يۈرۈپ بىر قەبرە تېشىغا كۆزى چۈشۈپتۇ. ئۇنىڭغا: «بۇ شەھەرنىڭ پادىشاھى سۇلتان ئابدۇلمەلىك جاھانغا مەشھۇر بولۇپ، ئۈچ يېشىدا ۋاپات بولدى» دەپ يېزىلغانىكەن.

ئەپەندىم ھەيران بولۇپ شەيختىن سوراپتۇ:

— ئۈچ يېشىدا ئۆلگەن بۇ كىچىك بالا قانداق قىلىپ جاھانغا مەشھۇر پادىشاھ بولىدۇ؟

— سۇلتان ئابدۇلمەلىك يەتمىش يىل ھايات كەچۈرۈپ، ئۇنىڭدىن پەقەت ئۈچ يىلىنىلا خۇشال ئۆتكۈزگەنىكەن. شۇڭا پەقەت شۇنىلا ئۆمۈر ھېسابلاڭلار دەپ ۋەسىيەت قىلغان، — دەپتۇ شەيخ.

ئەپەندىم پېشانىسىگە بىرنى ئۇرۇپ:

— ئۇنداق بولسا، مېنىڭ قەبرە تېشىمغا: «موللا نەسىرىدىن ئانىسىنىڭ قورسىقىدىن تۇپتوغرا تاۋۇتقا چۈشكەن» دەپ يازسا بولغۇدەك، — دەپتۇ.

(ئىران)

يۇمشاق نەرسە

سىرشۇناسلىق ئېقىمىدىكى بىر كىشى ئەپەندىمنىڭ قېشىغا كېلىپ:

— ئەپەندىم، سىز ھەدېسىلا بولمىغۇر ئەخمىقانە ئىشلارنى قىلىپ يۈرىدىكەنسىز، ئويلىمامسىز؟ — دەپتۇ.

— سىزچە مەن ئەخمەق ئادەم بولسام، ئۆزىڭىز قانداق ئادەم؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— مەن بولسام بىر سىرشۇناس، ھەر كېچىسى ئاسمانغا چىقىپ، ئاسماندىكى ئەڭ سىرلىق، ئەڭ غەلىتە ئاجايىپ - غارايىباتلارنى كۆزىتىمەن، — دەپتۇ سىرشۇناس مەغرۇرلۇق بىلەن.

— ئۇنداق بولسا، ئاسمانغا چىققان ۋاقتىڭىزدا يۈزىڭىزگە يۇمشاق بىر نەرسە تەگكەنلىكىنى سېزەمسىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— شۇنداقراق بىر نەرسىنى سەزگەندەك قىلىمەن، — دەپتۇ سىرشۇناس مۇجمەل بىر تەرزدە.

— ئاشۇ باشقا نەرسە ئەمەس، دەل مېنىڭ ئېشىكىمنىڭ قۇيرۇقى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئىران)

قېرىلىقنىڭ ئالامىتى

قېرىپ قالغان بىر باي كېسەلنى كۆرسەتكىلى ئەپەندىمنىڭ قېشىغا كېلىپ:

— ئەپەندىم، مەن تۇرسام ئولتۇرالمايمەن، ئولتۇرسام ھاسا بولمىسا قوپالمايمەن، — دەپتۇ.

— قېرىغانلىقىڭىزدىن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— پۇت - قولۇم تارتىشىپ، پۈتۈن بەدىنىم زىڭىلداپ ئاغرىيدۇ.

— بۇمۇ قېرىغانلىقىڭىزدىن!

— قانداقلا نەرسە يېسەم سىڭمەيدۇ. قۇلىقىممۇ ئاڭلىمايدۇ، كۆزۈممۇ تورلىشىدۇ.

— بۇنىڭ ھەممىسى قېرىلىقنىڭ ئالامىتى.

بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغان باينىڭ ئوغىسى قايناپ چىڭ-چاڭشىپ كېتىپتۇ:

— ھەي ئەپەندىم، سەن خۇنپەرنىڭ باشقا گېپى يوقمۇ؟

— بۇنداق قايناپ كېتىشىڭىزمۇ قېرىغانلىقىڭىزنىڭ ئالامىتى! — دەپتۇ ئەپەندىم تېرىكمەستىن.

(ئۇيغۇر)

بىر دەقىقە ساقلاڭ

يانچۇقىدا بىر تىيىنمۇ قالمىغان بىر مۆرىت مەس-
چىتنىڭ پەشتىقىنىڭ تۈۋىگە بېرىپ ئۈنلۈك ئاۋازدا:
— ئاھ خۇدا، مىڭ يىل سىزنىڭچە قانچە ئۇزۇن
ۋاقىت؟ — دەپتۇ.
مەسچىتتە ناماز ئوقۇۋاتقان ئەپەندىم بۇ گەپنى ئاڭ-
لاپ، خۇدا بولۇۋېلىپ جاۋاب بېرىپتۇ:
— ئەزىز بەندەم، ئۇ پەقەت بىر دەقىقە.
— ئېھ خۇدا، ئىككى مىڭ دىنار سىزچە قانچە
بولىدۇ؟
— ئەزىز بەندەم، ئۇ پەقەت بىر دىنار، — دەپ
جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.
— ئۇنداق بولسا، شۇ بىر دىنارنى پېقىردەك قۇل
بەندىڭىزگە ئىنئام قىلسىڭىزچۇ!
— خوپ، بىر دەقىقە ساقلاڭ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئىران)

بۇ يىل قۇرغاقچىلىق

ئەپەندىم بىر ئىغىز ئۆينى ئىجارىگە بەرمەكچى بوپتۇ.

ئىجارىگە ئالغۇچى ئۆينىڭ تاملىرىدىكى يامغۇر ئۆتۈپ كەتكەن ئىزلارنى كۆرۈپ:

— ئەپەندىم، ئۆيىڭىزدىن يامغۇر ئۆتۈپ كېتىدىغاندەك تۇرىدۇ، ئىجارىگە ئالمايمەن، — دەپتۇ.

— خاتىرجەم بولۇڭ، بۇ يىل قۇرغاقچىلىق، ھەرگىز يامغۇر ياغمايدۇ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۇرك)

ئاي - كۈننىلا ئالدىغا سۈرۈپتۇ

بىر كىشى ئەپەندىم ئۆلۈپ قاپتۇ دەپ ئىغۋا تارقىتىپتۇ. ئەپەندىمنىڭ ئۇرۇق - تۇغقان ۋە دوست - ئاغىنىلىرى پاتىھە قىلىپ ئۆيىگە كىرسە، ئەپەندىم بىر ئوبدان ئۆيدە ئولتۇرۇپ تاماق يەۋاتقۇدەك. كەلگەنلەر ئاۋۋال ھەيران بوپتۇ، ئارقىدىن ھېلىقى ئىغۋا تارقاتقۇچىنى تىللاپتۇ.

بۇ ئىشنى ئاڭلىغان ئەپەندىم قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپتۇ - دە:

— ئۇ كىشىنىڭ مېنى ئۆلۈپتۇ دېگىنى بەرھەق راست، پەقەت ئاي - كۈننىلا ئالدىغا سۈرۈپتۇ، — دەپتۇ.

(تۈرك)

ئەتىگەندىمۇ، كەچتىمۇ

ئەپەندىم ئوردىغا بېرىپ ئالۋان بارمۇ دەپ سورىغانىكەن، غوجىدار ساقىلىنى سىلاپ تۇرۇپ:

— ياخشى گەپ، سىزگە ئالۋان كېرەك بولغان بولسا، ئون يىلدىن كېيىن كېلىڭ، — دەپتۇ.

ئەپەندىمۇ چاندۇرماي، ساقىلىنى سىلاپ تۇرۇپ:

— ئوھوي، ياخشىمۇ، ئون يىلدىن كېيىن ئەتىگەندىمۇ ياكى كەچتىمۇ؟ — دەپتۇ.

(تۈرك)

جاۋاب

ئەپەندىمنىڭ بىر ئاغىنىسى چايخانىدا چاي ئىچىپ ئولتۇرۇپ ئەپەندىمگە:

— دۇنيادا جاۋابى تېپىلمايدىغان نەرسە يوق، — دەپتۇ.

— ناتايىن، — دەپتۇ ئەپەندىم بېشىنى چايقاپ، — مەن مانا جاۋابى تېپىلمايدىغان نەرسىگە يولۇققان.

— مەن بار يەردە جاۋابى تېپىلمامدىكەن دەپ ئەنسىرىمە، ئېيتە قېنى، تۇغرا جاۋابىنى تېپىپ بېرىدىمەن، — دەپتۇ ئاغىنىسى قولىنى شىرەگە ئۇرۇپ.

— نېمىدېگەن ياخشى، — دەپتۇ ئەپەندىم ۋە ئورنىدىن تۇرۇپ ئاغزىنى ئۇنىڭ قۇلىقىغا يېقىن ئەكېلىپ، — نېمىشقا ئاۋۇ كۈنى ئاخشىمى دېرىزىدىن ئوغرىلىقچە ئۆيۈمگە كىرىۋالىسەن؟ — دەپتۇ.

(ئافغان)

نېمە قىلغىلى بولىدۇ؟

كۆپچىلىك چايخانىدا ئولتۇرۇپ، يو ئېتىشنىلا بىلىدىغان، قولىدىن ھېچ ئىش كەلمەيدىغان بىر ھورۇن ئۈستىدە پاراڭ قىلىشقىلى تۇرۇپتۇ.

— بۇ ئەبلەخنىڭ، — دەپ سۆزىنى باشلاپتۇ تىكىكۈچى، — ھەربىر سۆزىنىڭ سۈيى بار، خۇددى ھېلىلا ئۈزۈۋالغان كاللەكبەسەيگە ئوخشاش.

كۆپچىلىك بىر ئېغىزدىن ماقۇللاپتۇ، پەقەت ئەپەندىملا بۇ گەپكە قوشۇلماپتۇ.

— ياق، ھۆرمەتلىك تىككۈچى ئۇستام، — دەپتۇ ئەپەندىم، — سىزنىڭ گېپىڭىزنىڭمۇ سۈيى بار ئىكەن، كاللەكبەسەينى پىشۇرۇپ يېگىلى بولىدۇ، ھېلىقى لاپچىنى نېمە قىلغىلى بولىدۇ؟

(ئافغان)

مەندىنمۇ ئالدىراڭغۇ ئىكەنسەن

گەپ - سۆزدە ئەزمىلىك قىلىدىغان ئەپەندىم بىر ئاغىنىسىنىڭ ئۆيىگە پاراڭلاشقىلى بېرىپتۇ. ئۇلار ئۇ-چاق ئالدىدا ئوتىسىغاچ ئولتۇرۇپ پاراڭلىشىپتۇ. بىر چاغدا بۇ ئاغىنىسىنىڭ چاپىنىنىڭ پېشىگە ئوت تۇتىد-شىپ كېتىپ ئىس چىققىلى تۇرۇپتۇ، ئەمما ئۇ ھېچنېر-مىنى تۇيماستىن پارڭىنى قىلىۋېرىپتۇ.

ئەپەندىم كۆرۈپ قېلىپ ئۇنىڭغا:

— ئاداش، مەن بىر سىرنى كۆردۈم، ئەگەر ۋاق-تىدا چارە كۆرمىسەڭ، چوقۇم زىيان تارتىسەن، ئا-غىنىدارچىلىقنىڭ يۈزىنى دەپ مەن ساڭا دەپ بې-رەي، — دەپتۇ.

ئاغىنىسى نېمە ئىش بولغانلىقىنى بىلەلمەي، ئال-دىراپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— زادى نېمە ئىش بولدى، تېزرەك ئېيتقىنە!

— چاپىنىڭنىڭ پېشىدىن ئىس چىقىۋاتقىلى يېرىم كۈن بولدى! — دەپتۇ ئەپەندىم.

ئاغىنىسى ئالدىراپ پېشىدىكى ئوتنى چىمدىپ ئۆ-چۈرۈۋېتىپ:

— ھوي ئەپەندىم، مۇشۇنداقمۇ ئاغىنە بولامسەن؟

نېمىشقا بالدۇرراق ئېيتمىپ قويمايسەن؟ — دەپ خاپا بوپتۇ.

— بەللى، مەن تېخى ئۆزۈمنى ئالدىراڭغۇمىكىن دېسەم، سەنزە مەندىنمۇ ئالدىراڭغۇ ئىكەنسەن ئەمەسمۇ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆزۈڭنىمۇ قوغلىۋەت

ئەپەندىمدىن دائىم ئۇنى - بۇنى سوراپ ئاۋارە قىد-
لىدىغان بىرى بىر توپ بالىنىڭ ئەپەندىمنىڭ چۆرىسىگە
ئولىشىۋالغانلىقىنى كۆرۈپ، ئەپەندىمگە:

— ئەپەندىم، بۇ شۇمتەكلەرنىڭ ھەممىسىنى قوغ-
لىۋېتەيمۇ؟ — دەپتۇ.

— ئەجەب ياخشى گەپ قىلدىڭ، بۇ بالىلارنى قوغ-
لىۋەتكەندىن كېيىن ئۆزۈڭنىمۇ قوغلىۋەت! — دەپتۇ
ئەپەندىم شۇئان.

(ئۇيغۇر)

بوگۈن ئېلىپ قاچىدىغان كۈن

ئەپەندىم قاسساپتىن بىر كىلوگرام گۆشنى ئېلىپ ئۆيگە قايتىپ كېلىۋاتسا، بىر تار كوچىدىن تۇيۇقسىز بىر ئىت ئېتىلىپ چىقىپ، ئەپەندىمنىڭ قولىدىكى گۆشنى ئېلىپ قېچىپتۇ. ئەپەندىم ئىچىدە: «ئەمدى قانداق قىلارمەن، ئۆيگە بارغاندا خوتۇنغا نېمىدەپ جاۋاب بېرەرمەن» دەپ ئويلاپتۇ. دەل شۇ چاغدا بىر ئاغىنىسىنىڭمۇ گۆش كۆتۈرۈپ كېتىپ بارغانلىقىنى كۆرۈپ قاپتۇ ـ دە، ئاستا ئۇنىڭ ئارقىسىدىن بېرىپ، قولىدىكى گۆشنى كاپلا قىلىپ تارتىۋاپتۇ.

— ھەي ئەپەندىم، — دەپ ۋارقىراپتۇ ئاغىنىسى، — چاقچاق قىلما، ئۆيدە ساقلاپ قالغان مېھمان بار!

— چاقچاق قىلغىنىم يوق، بوگۈن ئېلىپ قاچىدىغان كۈن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

كۆن پاتالماي قىزىرىۋاتقان گەپ

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، نىمىشقا كۆن غەربكە ئولتۇرغاندا قىزىرىدۇ؟

— ئەخمەق، مۇشۇنىمۇ بىلمەمسىز، كۆن پاتالماي قىزىرىۋاتقان گەپ! — دەپ جاۋاب بىرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئەتىيازنى ئىلىپ قىلىڭ

ئەپەندىمنىڭ بىر ئاغىنىسى:

— ئەپەندىم، مېنىڭ قاملاشمىغانلا بىر مىجەزىم بار، قىش كەلسە سوغۇقتىن قورقىمەن، ياز كەلسە ئىسسىقتىن قورقىمەن، زادى قانداق قىلسام بولىدۇ؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئويلاپ كېتىپ مۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ:

— ئەخمەق، پۇلنى جىقراق خەجلەپ ئەتىيازنى ئىلىپ قىلىپ، تۆت پەسىلنىڭ ھەممىسىدىلا ئەتىيازنى يېنىڭىزدىن ئايرىمىسىڭىز بولمىدىمۇ!

(تۈرك)

يۈزۈم چۈشۈپ كېتىدۇ

ئەپەندىمنىڭ بىر ئاغىنىسى بار ئىكەن، ئۇ ئاۋازى كەلمىسىمۇ ناخشا ئېيتىشقا بەك ئامراقكەن، يەنە كې-لىپ ئېيتقان ناخشىسى مۇقامغا چۈشمەيدىكەن. ئەپەن-دىم پات - پاتلا ئۇنىڭ ناخشىسىنى تۈزىتىپ تۇرىدى-كەن، ئەمما ئۇ زادىلا تۈزىتەلمەيدىكەن.

بىر كۈنى، ئۇ قاملاشمىغان ناخشىسىنى غىڭشىپ ئېيتىپ ئەپەندىمنىڭ ئىشىكى ئالدىدىن ئۆتۈپتۇ. ئەپەن-دىم يۈگۈرۈپ چىقىپ ئۇنى توختىتىۋېلىپ:

— ئاداش، بۇنىڭدىن كېيىن ناخشا ئېيتمى-غىن، — دەپتۇ.

— نېمىشقا؟ — دەپ سوراپتۇ ئاغىنىسى ئەجەبلى-نىپ.

— نېمىشقا دېمە، سەن تالادا تۇرۇپ ناخشا ئېيت-ساڭ، ئۈيدە ئولتۇرۇپ مېنىڭ يۈزۈم چۈشۈپ كېتى-دۇ. مانا مۇشۇنىڭغا، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

قۇلىقىم ئىككى، ئاغزىم بىر

ئەپەندىمنىڭ يېقىندىن بۇيان كەيپى ياخشى بولماي قېلىپ، ئاز گەپ قىلىدىغان بولۇپ قاپتۇ. بىر كۈنى بىرى:

— ئەپەندىم، يېقىندىن بۇيان نېمىشقا ئاز گەپ قىلىدىغان، كۆپ ئاڭلايدىغان بولۇپ قالدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— مېنىڭ قۇلىقىم ئىككى، ئاغزىم بىر تۇرسا، ئەلۋەتتە ئاڭلايدىغىنىم دەيدىغىنىمدىن بىر ھەسسە كۆپ بولىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئىران)

ھېچنېمە

ئەپەندىم خورجۇنىغا لىق چىنە - قاچا قاچىلاپ، ئۇنى ئېشىكىگە ئارتىپ، ئىسپاھان شەھىرىگە ئاپىرىپ ساتماقچى بوپتۇ.

شەھەر دەرۋازىسىغا كەلگەندە، قاراۋۇللار كېلىپ تەكشۈرۈپتۇ. ئۇلار قولىدىكى تاياقنى خورجۇنىڭ ئىچىگە تىقىپ، چىنە - قاچىلارنى ئۇرۇپ تۇرۇپ سوراپتۇ:

— بۇنىڭ ئىچىدىكى نېمە؟

— يەنە بىر قېتىم ئۇرساڭلار ھېچنېمە بولۇپ قالىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم دەرھال.

(ئىران)

قانداق قىلاتتىڭىز؟

بىر كۈنى ئەپەندىم مەسچىتتە پەرىجىسىنى يىتتۈ-رۈپ قويۇپتۇ. ئەپەندىم بىلەن يېقىندىكىلەر ئۇيان ئىز-دەپ، بۇيان ئىزدەپ تاپالماپتۇ. ئەپەندىم ئامالىنىڭ يوقى-دا ئەتراپىدىكىلەرگە:

— هوي ئاغىنىلەر، پەرىجەمنى تېپىپ بېرىڭلار، بولمىسا، مەن... هېلى بىكار...، — دەپتۇ.

ئەتراپتىكىلەر ئەپەندىمنى چاتاق چىقىرىپ، ئىش تېرىمىسۇن دەپ، تەرەپ - تەرەپتىن ئىزدەشكە باشلاپ-تۇ. ئەسلىدە بىرى چاقچاق قىلىپ يوشۇرۇپ قويغان-كەن.

ئەپەندىم تېپىلغان پەرىجىسىنى كىيگەندىن كې-يىن، بىرى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئەگەر پەرىجىڭىز تېپىلمىغان بولسا قانداق قىلاتتىڭىز؟

— قانداق قىلاتتىم، يېڭىدىن بىرنى سېتىۋالاتتىم شۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

قىچىر خالىغان يەرگە

ئەپەندىمنىڭ ياۋاش، مۇلايىم ئېشىكى ئۆلۈپ قاپ-
تۇ. شۇنىڭ بىلەن ئەپەندىم بازارغا بېرىپ قىچىر سېتىۋ-
ۋاپتۇ. بىراق، بۇ تېخى كۆندۈرۈلمىگەن قىچىر بول-
غاچقا خۇيى بەك يامان ئىكەن. ئەپەندىم قىچىرنى ئوب-
دان كۆندۈرىمەن دەپ، ئۈستىگە بىر ئارتىلىپتىكەن،
قىچىر چىچاڭشىغان پېتى جېنىنىڭ بارىچە چېپىپ،
زادى توختىماپتۇ.

— هوي ئەپەندىم، قىچىرنى چاپتۇرۇپ نەگە ماڭ-
دىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ يولدا كېتىپ بارغان بىرەي-
لەن.

— ۋاي ئاغىنە، قىچىر خالىغان يەرگە! — دەپ
جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئۆلگۈدەك راھەتلىنىش

بىر كىشى ئەپەندىمنى كەچلىك تاماققا چاقىرىپتۇ. ئۆي ئىگىسى مېھمانلارغا تۈرلۈك تاماقلارنى كەلتۈرۈپتۇ. ھاۋا ئىسسىق، ئۇنىڭ ئۈستىگە ھەممىسى قىزىق تاماقلار بولغاچقا مېھمانلار چىپ - چىپ تەرلەپ كېتىپتۇ. ئاخىرىدا ئۆي ئىگىسى ھەربىر مېھمانغا بىر پىيالىدىن مۇزدەك سوغۇقلۇق كەلتۈرۈپتۇ. ئۆزىگە بولسا ئەڭ چوڭ چىنىدە كەلتۈرۈپ، ھۇزۇرلىنىپ ئىچكىلى تۇرۇپتۇ، ئاندىن راسا بىر كېرىلىپ:

— پاھ، نېمىدېگەن راھەت، ئۆلگۈدەك راھەتلەندىم - دە! — دەپتۇ.

ئەپەندىم بىلەن باشقا مېھمانلار ئالدىدىكى سوغۇقلۇقنى بىر يۇتۇپلا ئىچىۋېتىپ، قاراپ ئولتۇرۇپتۇ. بىر چاغدىن كېيىن، ئەپەندىم ئۆي ئىگىسىنىڭ ئالدىدىكى چوڭ چىنىدىكى سوغۇقلۇقنى ئېلىپ:

— ھۆرمەتلىك تەقسىر، بۇ چىنىدىكى سوغۇقلۇقنى بىز ئىچىپ كۆرەيلى، بىردەمدىن كېيىن بىزمۇ ئۆلگۈدەك راھەتلىنەيلى! — دەپتۇ.

(تۈرك)

مەن نېمىنى ئويلاۋاتىمەن

ئەپەندىم ئاغىنىسىگە:

— سەن كۆڭلۈڭدە نېمىنى ئويلاۋاتقان بولساڭ مەن شۇنى تاپىمەن! — دەپتۇ.

— ئۇنداق بولسا، مەن شۇ تاپتا نېمىنى ئويلاۋاتىمەن، سەن تېپىپ باقە! — دەپتۇ ئاغىنىسى.

— ئەپەندىم مېنىڭ نېمىنى ئويلاۋاتقانلىقىمنى چوقۇم تاپالمايدۇ دەپ ئويلاۋاتىسەن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

تۆت تۇگمە

ئەپەندىمنىڭ بىر يېقىن ئاغىنىسى ئەپەندىمنى بىر چاقچاق بىلەن قورقۇتماقچى بوپتۇ. ئاغىنىسى غەلىتە بىر خىل كىيىمنى كىيىپ، بېشىنى ياغلىق بىلەن ئوراپ ئەپەندىمنىڭ ئالدىدا پەيدا بوپتۇ.

— نېمە ئادەمسەن؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم كەينىگە داجىپ.

— مەن شەيتان، — دەپتۇ ئاغىنىسى.

— ئەگەر ئۇنداق بولسا، بىر كارامىتىڭنى كۆرسەت! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— نېمە كارامەت كۆرسىتىمەن؟ — دەپتۇ ئاغىنىسى.

ئەپەندىم ئۆزۈن بىر ئىسقىرتىپ:

— مۇشۇ بىر ئىسقىرتىنىڭ ئۇستىگە تۆت تال تۇگمە قاداپ باق! — دەپتۇ.

(قازاق)

ھورۇن ئەپەندىم

ئەپەندىم بەك ھورۇن ئىكەن، كەچكىچە يوتقاندىن چىقماي ياتىدىكەن. خوتۇنى ئاچچىقى كېلىپ:

— ئەپەندىم، ئورنىڭىزدىن قوپۇپ چىراغنى يېقىۋېتىڭ، كەچكىچە يېتىۋېرەمسىز! — دەپتۇ.

— تېخى قاراڭغۇ چۈشمىدى، نېمە ئالدىرايسەن؟ — دەپتۇ ئەپەندىم.

بىر دەمدىن كېيىن خوتۇنى يەنە:

— تالادا يامغۇر يېغىۋاتقان ئوخشايدۇ، چىقىپ قاراپ بېقىڭ! — دەپتۇ.

— سەل تۇرۇپ مۈشۈك يېنىپ كىرىدۇ، ئۇنىڭ توكىنى سىلاپ باقساڭ، يامغۇر ياغقان - ياغمىغانلىقىنى بىلەلەيسەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

بۇنى ئاڭلىغان خوتۇنىنىڭ ئىمانى بەش گەز ئۆرلەپتۇ - دە، ۋارقىراپ:

— ئەپەندىم، ئىشىكنى يېپىپ قويۇڭ! — دەپتۇ.

— مەن سېنىڭ ئىككى بۇيرۇقۇڭنى ئادا قىلدىم. ئەمدى ئۈچىنچى بۇيرۇقۇڭنى ئۆزۈڭ ئورۇندا، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۇستا ساتىراش

بىر كۈنى ئەپەندىم چاچ ئالدۇرۇپتۇ. ساتىراش ئاۋايلىماي ئەپەندىمنىڭ بېشىنىڭ بىرنەچچە يېرىنى كېسىپ قويۇپ، پاختا يېپىشتۇرۇپ قويۇپتۇ. ئەپەندىم:

— ئۇستا ساتىراش ئىكەنسىز، بېشىمنىڭ يېرىمىغا پاختا تېرىپسىز، قالغان يېرىمىغا ئۆزۈم زىغىر تېرىيمەن - دە، زىغىردىن ياغ تارتقۇزغاندا ھەققىڭىزنى ئالىسىز، — دەپ پۇلنىمۇ بەرمەي چىقىپ كېتىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

رەھمىڭمۇ چاغلىق ئىكەن

ئەپەندىم بىر كۈنى يوقسۇزلۇقتا چىدىماي بىر تام-
نىڭ تۈۋىدە يۈكۈنۈپ ئولتۇرۇپ خۇداغا يالۋۇرۇپتۇ:
— ئەي، پەرۋەردىگار، يوقسۇزلۇق پىچىقى سۆ-
ڭەككە يەتتى، جاننى نېمانچە قىينايسەن؟ مۆمىن بەن-
دەڭگە رەھىم قىلىپ يا دۆلەت بەرگىن، يا بولمىسا
ئامانىتىڭنى ئال!...
گەپ شۇ يەرگە كەلگەندە، تام ئۈستىدىن بوشاپ
قالغان بىر كېسەك ئەپەندىمنىڭ مۇرىسىگە چۈشۈپ كې-
تىپتۇ. ئەپەندىم «ۋاي» دەپ مۇرىسىنى ئۇۋۇلاپ
تۇرۇپ:
— دۆلەت بەر دېسە پەرۋا قىلمايسەنۇ، جاننى ئال
دېسە تەييارسەن، رەھمىڭمۇ چاغلىق ئىكەن! — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

بىر مۇشت بەش تەڭگە

بىر كۈنى ئەپەندىم بازارغا كېتىپ بارسا، ئارقىدىن كەلگەن بىر ئادەم تۇيۇقسىز گەدىنىگە بىر مۇشت ساپتۇ. ئەپەندىم ئارقىسىغا بۇرۇلۇپ قارىسا، تونۇمايدىغان بىر ئادەم ئىكەن.

— كەچۈرۈڭ، — دەپتۇ ھېلىقى ئادەم، — مەن سىزنى بىر ئاغىنەمگە ئوخشىتىپ چاقچاق قىلىپ ساپتىمەن.

ئەپەندىم ئاچچىقى كېلىپ ئۇ ئادەمنى قازىخانىغا سۆرەپ ئاپىرىپتۇ.

قازى ۋەقەنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، ھېلىقى ئادەمگە «بىكاردىن ئۇرغىنىڭ ئۈچۈن بەش تەڭگە تۆلەيسەن» دەپ ھۆكۈم چىقىرىپتۇ. بىراق، ئۇ ئادەمنىڭ يېنىدا پۇلى بولمىغاچقا، ئۆيىگە بېرىپ پۇل ئەكېلىپ بېرىشنى سوراپتۇ. قازىمۇ ماقۇل دەپتۇ.

ئەپەندىم قازىخانىدا خېلى ئۇزاق ساقلاپتۇ، ئەمما ئۇ ئادەم قايتىپ كەلمەپتۇ. ئەپەندىمنىڭ تاقىتى تاق بولۇپ، ئورنىدىن تۇرغان پېتى بېرىپ قازىنىڭ گەجگىسىگە بىر مۇشت ساپتۇ. قازى چۆچۈپ ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىپتۇ ـ دە:

— ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلىق؟ ! — دەپتۇ.
— بىر مۇشت بەش تەڭگە بولىدىغان بولسا، ئۇ ئادەم كەلگەندە بەش تەڭگىنى سىزلا ئېلىۋېلىڭ، — دەپ چىقىپ كېتىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

قويننىڭ نەرخى

بىر كۈنى ئەپەندىم بىر قوينى سېتىش ئۈچۈن بازارغا ئېلىپ چىقىپتۇ.

بىر خېرىدار قوينى كۆرۈپ:

— ئەپەندىم، قوينى نەچچىگە ساتىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بۇ قوي ئۆزۈمگە بەش تەڭگىگە توختىغان. ئالتە تەڭگىگە ساتساممىكىن دەپ تۇرىمەن. بەلكىم، خېرىدار چىقىپ قالسا، يەتتە تەڭگىگە ساتارمەن. قويۇمغۇ سەك-كىز تەڭگىگە ئەرزىيدۇ. ئەگەر قويۇمغا كۆزىڭىز چۈش-كەن بولسا، توققۇز تەڭگە قىلىڭ - دە، ئون تەڭگىگە بېرىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئەزان

ئەپەندىم مەزىن بولۇپ پەشتاقتا نامازشامغا ئەزان ئېيتىۋاتقاندا، يولدىن ئۆتۈپ كېتىپ بارغان بىر ئادەم ئەپەندىمگە ۋارقىراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئەزاننى ئۈنلۈكرەك ئېيتىڭ، ياخشى ئاڭلانمايۋاتىدۇ!

ئەپەندىم ئېيتىۋاتقان ئەزاننى توختىتىپ:

— ئاڭلىمىساڭ ئۆزۈڭدىن كۆر، مەن ئۆزۈمنىڭ ئاۋازىنى بەش چاقىرىم يەردىن ئاڭلاۋېرىمەن، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

مۇنار

ئەپەندىم تۇرپانغا بارغاندا خەقلەر سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، تۇرپاننىڭ مۇنارىنى قانداق ياسىغاندۇ؟

— شۇنىڭغىمۇ ئەقلىڭلار يەتمەمدۇ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم، — كونا كارىزنى دۈم قىلىپ ياسىغان.

(ئۇيغۇر)

غوۋغا

بىر كېچىسى ئەپەندىم ئۇخلاپ ياتسا، كوچىدىن غوۋغا ئاۋازى ئاڭلىنىپتۇ. ئەپەندىم دەرھال خوتۇنىنى ئويغىتىپ:

— ۋاي خوتۇن، كوچىدا غوۋغا بولۇۋاتىدۇ، پەردىجەمنى ئېلىۋەتكىنە، چىقىپ قاراپ باقاي، — دەپتۇ ـ دە، پەرىجىسىنى يېپىنغان پېتى كوچىغا چىقىپتۇ.

ئەپەندىمنىڭ چىقىشىغا كوچىدا غوۋغا كۆتۈرۈپ يۈرگەن بىر توپ مەستلەر ئەپەندىمنىڭ پەرىجىسىنى ئېلىپ قېچىپتۇ. ئەپەندىم ئەلەم بىلەن ئۆيگە قايتىپ كىرگەندە، خوتۇنى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، كوچىدىكى نېمە غوۋغا ئىكەن؟

— پەرىجەم ئۈستىدە بولۇۋاتقان غوۋغا ئىكەن، پەرىجەمنى ئالدى ـ دە، بېسىلىپ قالدى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

خورەك

ئەپەندىم خۇپتەندىن كېيىنكى قىرائەت ۋاقتىدا، كۆزى ئۇيقۇغا كېتىپ خورەك تارتىپتۇ. يېنىدا ئولتۇرغان كىشى ئەپەندىمنى نوقۇپ:

— ئەپەندىم، نامازدا ئولتۇرۇپ ئۇخلىغىنىڭىز نېمىسى؟ — دەپتىكەن.

ئەپەندىم:

— ئۇخلىمىدىم، خورەك تارتىپ ئۇيقۇمنى قاچۇرۇۋاتىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

قولۇمدىن كېلىدىغىنى

بىر كۈنى ئەپەندىم قازىخانىغا بېرىپتىكەن، قازىخا-
نىدىكىلەر ئۇنىڭ خۇرجۇنىنى تىقىۋاپتۇ. ئەپەندىم
قازىغا:

— قازى ئاخۇنۇم، ياخشىلىقچە خۇرجۇنۇمنى قاي-
تۇرۇپ بېرىڭ، بولمىسا قولۇمدىن كەلگىنىنى قى-
لىمەن، — دەپ دوق قىپتۇ.

قازى ئەپەندىمنىڭ ئۆزىنى يەرگە قارىتىپ قويۇشى-
دىن ئەنسىرەپ، خۇرجۇنىنى تاپتۇرۇپ بېرىپ:

— ئەپەندىم، خۇرجۇنىڭىز تېپىلمىسا نېمە قىلاتتى-
ڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئەندىشە قىلغىنىڭىزغا قايىلمەن، — دەپ جاۋاب
بېرىپتۇ ئەپەندىم، — قولۇمدىن كېلىدىغىنى شۇكى،
ئۆيدىكى ئەسكى پالاستىن خۇرجۇن تىكتۈرۈۋالاتتىم.

(ئۇيغۇر)

ئاي ۋە يۇلتۇز

بىر كۈنى كىشىلەر ئەپەندىمدىن:

— ئەپەندىم، يېڭى ئاي چىققاندا كونا ئاي نەگە كېتىدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— يېڭى ئاي چىققاندا، خۇدايىم كونا ئاينى توغراپ يۇلتۇز قىلىۋېتىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

يېرىم باھا

ئەپەندىمنىڭ بېشى پاينەك ئىكەن. بىر كۈنى ئەپەندىم ساتىراشقا چاچ ئالدۇرۇپ، ئەسلىدىكى باھانىڭ يېرىمىنى تۆلەپ مېڭىپتۇ.

— ئەپەندىم، يېرىم باھا بەردىڭىزغۇ؟ — دەپتۇ ساتىراش.

— سىزمۇ يېرىم باش چۈشۈردىڭىز - دە، ئەگەر خۇدانىڭ رەھمى كېلىپ، ياشلىقىمغا قايتۇرۇپ قويسا، پۈتۈن باھا ئالىسىز، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

بىز ئىككى ئادەم

ئەپەندىم كېچىسى يالغۇز كېلىۋېتىپتىكەن، يىراقتىن ئىككى - ئۈچ ئادەمنىڭ قارىسى كۆرۈنۈپتۇ. ئەپەندىم ئۇلارنى ئوغرىمىكىن دەپ ئويلاپ، تۇمىقىنى يولنىڭ بويىدىكى تېرەككە ئىلىپ قويۇپ:

— بىز ئىككى ئادەم، قورقۇشمىساڭ كېلىش! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

(ئۇيغۇر)

چىراغنى ئۆچۈر

بىر ئاخشىمى ئەپەندىم جامائەت بىلەن مەسچىتتە ئولتۇرسا، قوشنىسىنىڭ ئوغلى يۈگۈرۈپ كەپتۇ ـ دە:
— ئەپەندىم، خۇش خەۋەر، سۆيۈنچە بېرىڭ، خوتۇنىڭىز تۇغدى، — دەپتۇ.
ئەپەندىم يېرىم تەڭگە چىقىرىپ بېرىپتۇ.
بىر پەستىن كېيىن ئەپەندىمنىڭ ئوغلى كەپتۇ.
— دادا، ئاپام تۇغدى، سۆيۈنچە بەر!
ئەپەندىم ئوغلىغىمۇ يېرىم تەڭگە بېرىپتۇ ـ دە:
— تاپقان ـ تەرگەن سۆيۈنچىگە كەتسە، بالىلارنى نېمە بىلەن باققۇلۇق، — دەپتۇ ئوغلىغا، — تېز بارغىن ـ دە، چىراغنى ئۆچۈر، يورۇقنى كۆرۈپ كەيىنى ـ كەينىدىن كېلىۋەرمىسۇن!

(ئۇيغۇر)

پەرىجەمنى مىنگەشتۈرۈۋېلىڭ

ئەپەندىم بازار كۈنى ئېشىكىنى سېتىپ يااق كېتىۋاتسا، بازاردىن ئاتلىق قايتقان ئىمامنى ئۇچرىتىپتۇ.

— تەقسىر، يااق قالدىم، پەرىجەمنى ئېتىڭىزنىڭ كەينىگە مىنگەشتۈرۈۋالسىڭىز، — دەپ ئۆتۈنۈپتۇ ئەپەندىم.

— بولىدۇ، — دەپتۇ ئىمام، — نەگىچە مىنگەشتۈرۈۋالىمەن؟

— بىزنىڭ يېزىغىچە.

— يېزىغا بارغاندا پەرىجىڭىزنى كىمگە بېرىمەن؟

— ئەلۋەتتە ئۆزۈمگە بېرىسىز - دە.

ئىمام ھەيران بولۇپ:

— سىز بارغۇچە ساقلاپ تۇرىمەنمۇ؟

— ياق، تەقسىر، پەرىجەمنىڭ ئىچىدە ئۆزۈم بولغاندىن كېيىن ئۆزۈمگىلا تاشلاپ كېتىسىز، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئەزرائىل قېرىپ كېتىدۇ

ناھايىتى كۆپ قەرزگە بوغۇلۇپ كەتكەن بىر كىشى ئەپەندىمگە ھال - ئەھۋال ئېيتىپ:

— ئۇ دۇنياغا قەرز بىلەن كەتمەي دەيمەن، قەرز-لىرىمنى تۆگىتىۋالغۇچە خۇدا ئۆمرۈمنى بەرسىكەن، — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئۇ كىشىنىڭ كۆڭلىنى ياساپ:

— كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماڭ، سىز قەرزلىرى-ڭىزنى تۆگەتكۈچە، ئەزرائىل قېرىپ كېتىدۇ، جان ئېلىشقىمۇ ماجالى قالمايدۇ، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

سىر ساقلىماق تەس

ئەپەندىمدىن بىر كىشى سوراپتۇ:

— بۇ شەھەردىن ئوبدان سىر ساقلايدىغان بىرىنى تاپقىلى بولارمۇ؟

— شەھىرىمىزدە يامغۇر كۆپ ياغىدۇ، سىرلارنى يۇيۇپ كەتمىسىمۇ، ئۆڭدۈرۈۋېتىدۇ، شۇڭا شەھىرىمىزدە سىر ساقلىماق تەس، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خورەككە ئامال

ئەپەندىم ئاغىنىسىنىڭكىگە مەشرەپكە بېرىپ قونۇپ قاپتۇ. ئاغىنىسى يوتقانغا كىرىپلا قاتتىق خورەك تارتىپ ئۇخلاپ كېتىپتۇ. ئەپەندىم خورەك دەستىدىن زادىلا ئۇخلىيالماپتۇ ـ دە، يېنىدا ياتقان ئاغىنىسىنىڭ بېشىدىنى تاتىلاشقا باشلاپتۇ.

ئاغىنىسى ئويغىنىپ:

— ئەپەندىم، نېمىشقا بېشىمنى تاتىلايسىز؟ — دەپتۇ.

— بېشىم قىچىشىپ كەتتى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— قىچىشسا ئۆزىڭىزنىڭ بېشىنى تاتىلىمامسىز؟

— كەچۈرۈڭ، قاراڭغۇدا بايقىماق تەس ئىكەن، خورەك ئاداشتۇرۇۋەتتى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

پىلسىرات كۆۋرۈكىدىن ئۆتۈش

بىر كۈنى ئەپەندىمدىن كىشىلەر سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، قوي قۇربانلىق قىلغانلار قىيامەتتە پىلسىرات كۆۋرۈكىدىن قويغا مىنىپ ئۆتىدۇ، دېيىشىدۇ. قويغا كۈچى يەتمەي، زىغىر يېغىدا ياغ پۇراتقانلار قانداق ئۆتىدۇ؟

— جۇۋازچىنى مىنىپ ئۆتىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

كۆندۆزى يۇلتۇز كۆرۈش

ئەخمەق بىر ئادەم ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، كۆندۆزى يۇلتۇز كۆرگەن كىشى بەختلىك بولىدۇ، دەيدۇ. كۆندۆزى يۇلتۇز كۆرۈشكە بولامدۇ؟

— بولىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم، — قىرىق كۈن ياغ - گۆشسىز تاماق يەپ، قاراڭغۇ ئۆيدىن چىقمىسىڭىز، كۆندۆزىمۇ گەپ يوق يۇلتۇز كۆرىسىز.

ھېلىقى كىشى ئەپەندىمنىڭ دېگىنىنى قىلىپ، قىرىق كۈن قاراڭغۇ ئۆيدە ئولتۇرۇپ، ياغ - گۆشسىز تاماق يەپتۇ. قىرىق بىرىنچى كۈنى ھاسا تايىنىپ ئاران تالاغا چىقىپتىكەن، كۆزلىرى تورلىشىپ، پۇتلىرى تىترەپ، نەگە قارىسا كۆزىگە جىمىرلاپ تۇرغان ئالىيېشىل دۈگىلەك نەرسىلەر كۆرۈنۈپتۇ.

«پاھ، ئەپەندىمنىڭ ئەقلىگە قايىلمەن، — دەپتۇ ھېلىقى كىشى، — كۆندۆزى ھەممىلا يەر يۇلتۇز بىلەن تولۇپ كېتىدىكەن - دە!»

(ئۇيغۇر)

ئۇيقۇم قاتتىق

ئەپەندىم مەدرىسىدە ئوقۇۋاتقان كۈنلەردە، بىر سودىگەر ئۇنىڭغا ئون تەڭگە پۇل بېرىپ:

— سەپەرگە چىقماقچىدىم، سەپىرىمنىڭ ئوڭۇشلۇق بولۇشى ئۈچۈن بەش ۋاخ نامىزىڭىزدا دۇئا قىلىپ تۇرۇڭ! — دەپتۇ.

— تەقسىر، كەچۈرسىلە، ئۇيقۇم قاتتىق ئادەممەن، بامداتقا ئۇلگۈرەلمەيمەن، خۇپتەنگىچە يېتىپ قالىمەن. ئىككى ۋاخ نامازدىكى دۇئانىڭ پۇلىنى ئۆزلىرى ئالسىلا، — دەپتۇ ـ دە، تۆت تەڭگىنى قايتۇرۇپ بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

تۆشۈك تەڭگە

ئەپەندىمنىڭ چوققىسى تاقىر ئىكەن، ئۇ چاچ ئالدۇرۇپ بولغاندىن كېيىن ساتىراشنىڭ قولىغا بىر تال تۆشۈك تەڭگە بېرىپ چىقىپ كېتىۋاتقاندا، ساتىراش:

— ئەپەندىم، بۇ تەڭگە ئۆتمەيدۇ، پۈتۈننى بېرىڭ، — دەپتۇ.

— تەڭگىنىڭ پۈتۈننى چوققامغا چاچ چىققاندا ئالىسەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خۇدا خالىسا

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ھەر ئىش خۇدا خالىسا بولىدۇ، دېگەن بىر ھېكمەت بار. شۇنىڭغا سىز نېمە دەيسىز؟

— مەنمۇ خۇدا خالىسا بولىدۇ دەيمەن. مەن خالىغان بولسام، ئاللىقاچان مەسچىتنى بۇزۇپ قىشلىق ئوتۇننى غەملىۋالغان بولاتتىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئامانەت

ئەپەندىمنىڭ يەلكىسىگە قاتتىق بىر مۇشت تېـ.
گىپ، دېمى كېسىلىپ كېتىپتۇ. ئەپەندىم بۇرۇلۇپ قارىسا، تونۇمايدىغان ئۇزۇنتۇرا بىر ئادەم ئىكەن.

— خوش، بۇرادەر! بۇ قانداق قىلىق بولدى؟

— كەچۈرىسىز، مەن ئارقىڭىزدىن سىزنى موللا تۇرسۇنمىكىن دەپتىمەن.

ئەپەندىم ئۇنچىقماي يولىغا مېڭىپتۇ، ئۇ مەھەللىگە كەلگەندە، بىراۋ بىلەن گەپلىشىپ تۇرغان موللا تۇر.
سۇننى كۆرۈپ قاپتۇ ـ دە، كەينىگە ئۆتۈپ بىر مۇشت سايتۇ. موللا تۇرسۇن چۆچۈپ ئەپەندىمگە قاراپ:

— بۇ قانداق قىلىق؟ — دەپتۇ.

— ئېلىڭ ئامانىتىڭىزنى! ئامانەتكە خىيانەت قىلـ.
مايمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

تەنتەك ۋە ساراڭ

ئەپەندىم توگمەنگە بوغداي ئېلىپ بېرىپ نۆۋەت كوتوپ تورغان ۋاقتىدا، توگمەندىكى تاغارلاردىن ئۆزد-نىڭ تاغىرىغا بوغداينى ئوچوملاپ سېلىۋېرىپتو. بونى توگمەنچى كۆروپ قېلىپ:

— نېمە قىلىۋاتىسىز؟ — دەپ سوراپتو.

— مەن تەنتەكمەن، — دەپتو ئەپەندىم.

— تەنتەك بولسىڭىز، نېمىشقا ئۆز تاغىرىڭىزدىن ئېلىپ باشقا تاغارلارغا سالمايسىز؟

— ئو چاغدا ھەقىقىي ساراڭ بولغان بولاتتىم، — دەپتو ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئاينىڭ نەچچىسى

ئەپەندىمدىن بىر كىشى:
— ئەپەندىم، بۈگۈن ئايغا نەچچە؟ — دەپ
سوراپتۇ.
— ئاينىڭ نەچچە ئىكەنلىكىنى بىلمەيمەن، ئاي
ئېلىپ ساتقىنىم يوق! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئاخىرەت

ئەپەندىمنىڭ ئىشىكى ئۆلۈپ قالغانىكەن، بۇنىڭغا ئەپەندىم بەك قايغۇرۇپتۇ. بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئاغىنىسى كېلىپ تەسەللى بېرىپتۇ:

— ئەپەندىم، تولا قايغۇرماڭ، ھەممىمىز بىر كۈنى ئاخىرەتكە كېتىمىز.

ئەپەندىم:

— ئاخىرەتكە كېتىدىغانلارنىڭ بىرى مەن بولسام، ئاخىرەتكە ياياق بارغۇم يوق! — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

ئەركە بەندە

دەريادا سۇغا چۆمۈلۈۋاتقان ئەپەندىم يىراقتا بېلىق-
چىلارنىڭ دەرياغا تور تاشلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپتۇ ـ دە،
ئۈزۈپ بېرىپ تورغا كىرىۋاپتۇ.

بېلىقچىلار: «تورغا يوغان بېلىق چۈشتى» دەپ
تورنى تارتىشقا باشلاپتۇ. قارىسا، توردىن ئەپەندىم چى-
قىپتۇ. بېلىقچىلار قاقاقلاپ كۈلۈپ ئەپەندىمدىن:

— ئەپەندىم، تورنىڭ ئىچىدە نېمە قىلىپ يۈرد-
سىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— خۇدانىڭ ئەركە بەندىسىمەن. ئۆز مەيلىم، خا-
لىسام تورغا كىرىمەن، خالىسام ئۆيگە كىرىمەن، خالى-
سام گۆرگە، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئاي

ئەپەندىم ساياھەت قىلىپ بىر شەھەرگە بېرىپتۇ. ئۇ كەچقۇرۇن ئۆيەر - بۆيەرگە توپلىشىپ يېڭى ئايغا قاراپ تۇرغان كىشىلەرنى كۆرۈپ قاپتۇ. ئەپەندىم بۇلارغا قاراپ:

— تازىمۇ ھاماقەت ئىكەنسىلەر، كونا ئورغاقتىنمۇ ئىنچىكە ئايغا قاراپ ئاغزىڭلار ئېچىلىپ قاپتۇ. بىزنىڭ شەھەردە ھارۋىنىڭ چاقىدەك كېلىدىغان ئايغىمۇ ھېچكىم قارىمايدۇ، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

كەچۈرۈم

بىر كۈنى پادىشاھ ئەپەندىمگە:

— ئەپەندىم، ماڭا شۇنداق بىر قاتتىق چاقچاق قىلىڭكى، بۇ قىلغان گۇناھىڭىزدىنمۇ ئېشىپ چۈشىدىغان بولسۇن، مەن سىزنى ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلاي، كېيىن كەچۈرۈم سوراڭ، — دەپتۇ.

ئەپەندىم رازى بوپتۇ. ئىككىسى باغقا چىقىپ كېتىۋاتقىنىدا، ئەپەندىم پادىشاھنىڭ بىقىنىنى چىمدىۋاپتۇ. پادىشاھنىڭ ئاچچىقى كېلىپ:

— ئەخمەق، بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟ — دەپتۇ.

— كەچۈرۈڭ، پادىشاھىم، سىزنى خوتۇنىڭىزمىكىن دەپتىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

تۆگىگە قانات بەرسە...

بىر كۈنى ئەپەندىم بازارغا كىرىپ:
— ھەي بازارچىلار! خۇداغا شۈكرى دەڭلار! تۆ-گىگە قانات بەرگەن بولسا، بۇنداق خاتىرجەم بازار قى-لىپ يۈرەلمەيتتىڭلار! — دەپ ۋارقىراپتۇ.
توپنىڭ ئىچىدىن بىر كىشى چىقىپ:
— تۆگىگە قانات بەرسە، بازارغا نېمە دەخلى يېتى-دۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.
— ھەي نادان، تۆگىنىڭ قانىتى بولسا، ھەر كۈنى ئۆگزەڭگە قونۇۋېلىپ، ئۆيۈڭنى بۇزۇپ ساڭا ئارام بې-رەمتى؟ — دەپتۇ ئەپەندىم چۈشەندۈرۈپ.

(ئۆزبېك)

ناماز

بىر كۈنى ئىمام ئەپەندىمدىن:

— نېمىشقا بامدات نامىزىغىلا چىقىپ، باشقا ناماز-
لارغا چىقمايسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بىز بەش ئاكا - ئۇكا، بەش ۋاخ نامازنى
بۆلۈشۈۋالغانمىز. مەن چوڭ ئوغۇل بولغاچقا، بامدات
نامىزى ماڭا بۆلۈنگەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئۇنداق بولسا، جۈمە ناماز بىلەن پىتىر ۋاجىپ-
نى نېمە قىلىسىلەر؟ — دەپ سوراپتۇ ئىمام.

— ئۇلارنى ئىمامىمىزنىڭ ئۆزى بىر نېمە قىلى-
دۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

نەق پۇل

ئەپەندىم بىر جازانىخورغا قەرزدار ئىكەن. بىر كۈنى بازارغا بارماقچى بولۇپ ئىشىكىدىن ئەمدىلا چىقىدىشىغا جازانىخورغا يولۇقۇپ قاپتۇ. ئەپەندىم شۇئان كەينىگە يېنىپ ئۆيگە كىرىپ خوتۇنىغا:

— جازانىخور ئېلىشىنى قىستاپ يەنە كەپتۇ. ساڭا قانداق تاپشۇرغان بولسام شۇنداق جاۋاب بەرگىن، ماقۇلمۇ؟ — دەپ جېكىلەپتۇ ـ دە، ئۆگزىگە چىقىپ، كوچا ئىشىكىنىڭ تۆپىسىدە خوتۇنى بىلەن جازانىخور ئوتتۇرىسىدا بولىدىغان گەپكە قۇلاق ساپتۇ.

جازانىخور ئىشىكنى تاقىلدىتىپتۇ. ئەپەندىمنىڭ خوتۇنى ئىشىك تۈۋىگە كېلىپ:

— كىمسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئاۋازىمدىن تونار دەپ ئويلىغانىدىم، ئاۋۇ كۈنى كېلىپ ئېرىڭىزگە قەرز بەرگەن كىشى بولىمەن، — دەپ زەردە بىلەن جاۋاب بېرىپتۇ جازانىخور.

— ھە، تونۇدۇم، — دەپتۇ ئەپەندىمنىڭ خوتۇنى، — نېمە ئۈچۈن كەلگەنتىڭىز؟

— نېمە ئۈچۈن كېلەتتىم، ئېرىڭىزگە بەرگەن پۇلۇمغا كەلگەنىدىم! — دەپتۇ جازانىخور.

— ئېرىم ئۆيدە يوق، لېكىن مەن گەپنىڭ ئوچۇ-
قىنى دەپ قوياي، مۇنچىلىك ئاۋارە بولۇپ يۈرمەك،
بىز تېخى پۇل يىغقۇچىلىك بولمىدۇق، — دەپتۇ يەنە
ئەپەندىمنىڭ خوتۇنى.

— قىيامەتتە تۆلەمسىلەر؟! — دەپتۇ جازانىخور.

— پات يېقىندا تۆلەيمىز. ئېرىم ئىشىك ئالدىغا
قاتار قىلىپ كۆچەت تىكمەكچى، ئەگەر شۇلار تۇتسا،
بازار كۈنى كوچىمىزدىن ئۆتىدىغان قويلارنىڭ يۇڭى
ئۇنىڭغا ئىلىنىپ تۇرىدۇ. كېيىن شۇ يۇڭلاردىن يىپ
ئېگىرىپ سېتىپ پۇل قىلىمىز. ئەنە شۇ چاغدا، خۇدا-
يىم بۇيرۇسا، سىزنىڭ پۇلىڭىزنى بېرىمىز، خاتىرجەم
بولۇڭ، بىز بىراۋنىڭ ھەققىنى يەپ كېتىدىغان ئادەم-
لەردىن ئەمەسمىز.

بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغان جازانىخور قاقاقلاپ كۈلۈپ
كېتىپتۇ. شۇ ھامان ئەپەندىم ئۆگزىدىن بېشىنى
چىقىرىپ:

— نەق پۇل ئالىدىغانىمەن دەپ خۇشال بولۇپ
كۈلۈۋاتىسەن - ھە! — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

قەرز

بىر ئادەم ئەپەندىمدىن پۇل قەرز سوراپتۇ. ئەپەندىم ئۇنىڭغا پۇلنى بېرىپتۇ - دە، بوينىغا بىر مۇشت ساپتۇ. قەرز سورىغان كىشى يىقىلىپ چۈشۈپتۇ ھەمدە ھەيران بولۇپ، ياتقان يېرىدە:

— ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بەللى، بەللى، پۇلنى قايتۇرۇپ بېرىشتە مۇشتلاشقۇدەك ھالىڭ يوق ئىكەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

بۆدۈنە

قەھەتچىلىك يىلى ئەپەندىم ئاشلىقتىن قىسىلىپ، بىر باينىڭ ئاشلىق ئامبىرىغا ئوغرىلىقچە كىرىپتۇ. ئەپەندىم تاغارغا ئاشلىق قاچىلاۋاتقاندا ئۈستىگىلا باي كىرىپ قېلىپ:

— كىمسەن؟ — دەپ ۋارقىراپتۇ.

— بۆدۈنە! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— بۆدۈنە بولساڭ بېدىلىككە بارماي، بۇ يەردە نىمە قىلىپ يۈرىسەن؟

— بۆدۈنىنىڭ ئۆيى يوق، نەگە بارسا ۋىتۋالاق، ۋىتۋالاق…، — دەپ سايراشقا باشلاپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

دەررە كەلگۇچە

ئەپەندىمنى پادىشاھ يۇز دەررە ئۇرۇشقا بۇيرۇپتۇ. ئەپەندىم مەھرەملەردىن:

— دەررە كەلگۇچە ياتقۇزۇپ دۇمبەمنى شاپىلاقلاپ تۇرۇڭلار، — دەپ تەلەپ قىپتۇ.

پادىشاھ بۇنىڭ سەۋەبىنى سوراپتىكەن:

— دەررە كەلگۇچە گۆشۇم ئۆلۇپ، دەررە يېگىنىم بىلىنمەيدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

بالا ـ چاقا

ئەپەندىمنىڭ ئاغنىسى:

— موللا نەسرىدىن، بالا ـ چاقىڭىز كۆپمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىمدىن.

— بالام كۆپ، چاقام ئاز، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

****

پەشتاقنى ھەرىلىۋېتىمەن

بىر نەچچە كەپسىز بالا دەلدەڭلەپ كېتىۋاتقان بىر ئادەمنىڭ كەينىگە كىرىۋاپتۇ. ئۇ بالىلاردىن بىرنى كاپ قىلىپ تۇتۇۋېلىپ، ئېگىز پەشتاقنىڭ ئۈستىگە ئېلىپ چىقىپتۇ ـ دە، ۋارقىراپ تۇرۇپ:

— ئەگەر سىلەر يەنە كەينىمگە كىرىۋالساڭلار، بۇ بالىنى پەشتاقتىن يەرگە تاشلىۋېتىمەن، — دەپتۇ.

— ئۇنداق قىلماڭ، چاققان قايتىپ چۈشۈڭ! — دەپتۇ كىشىلەر پەشتاقنىڭ تۆۋىگە ئولىشىپ.

ئەمما بۇ گەپ ئۇنىڭغا كار قىلماپتۇ، ئۇ ئەلپازىدىن زادىلا يانماپتۇ.

نەسىردىن ئەپەندىم شۇ ھامان يوغان بىر ھەرىنى تېپىپ كەپتۇ ـ دە، ھېلىقى ئادەمگە قاراپ ۋارقىراپ:

— ئەگەر سەن بالىنى تىنچ ـ ئامان ئېلىپ چۈشمەيدىغان بولساڭ، پەشتاقنى ھەرىلىۋېتىمەن! — دەپتۇ.

ھېلىقى ئادەم قورقۇپ كېتىپتۇ ـ دە، ياۋاشلىق بىلەن بالىنى كۆتۈرۈپ يېنىپ چۈشۈپتۇ.

(ئۆزبېك)

ھەممىسى خۇدانىڭ ئۆيى

ئەپەندىم قازى بولۇپ يۈرگەن كۈنلىرىدە، بىر مەسچىتنىڭ مەزىنى ئەرز قىلىپ:

— پالانى مەسچىتنىڭ مەزىنى يېرىم كېچىدە كې-لىپ، بىزنىڭ مەسچىتىمىزنىڭ جايىنامازلىرىنى ئوغرى-لاپ ئاپىرىپ، ئۆزىنىڭ مەسچىتىگە سېلىۋاپتۇ، قازى ئەپەندىم، جايىنامازلىرىمىزنى قايتۇرۇپ ئېلىپ بەرسە-ڭىز، — دەپتۇ.

ئەپەندىم بۇ مەزىننى ئەيىبلەپ:

— سىزنىڭ مەسچىتىڭىزمۇ، ئۇنىڭ مەسچىتىمۇ ھەممىسى خۇدانىڭ ئۆيى، جايىنامازنى سىزنىڭ مەسچى-تىڭىزگە سالسىمۇ، ئۇنىڭ مەسچىتىگە سالسىمۇ ئوخ-شاش گەپ، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

چاپاننىڭ ئىگىسى

بىر كۈنى بىر دېھقان چاپىنىنى يېپىنىپ، ئېتىز بېشىدا ئۇخلاپ قاپتۇ. ئوغرى كېلىپ ئۇنىڭ چاپىنىنى ئوغرىلىماقچى بولۇپ، ئەمدى قول سېلىشىغا، دېھقان ئويغىنىپ كېتىپ، ئوغرىنى تۇتۇۋاپتۇ ـ دە، قازى ئەپەندىمنىڭ ئالدىغا ئاپىرىپتۇ.

ئەپەندىمنىڭ ئالدىدا، ھەر ئىككىسىلا چاپان مېنىڭ دەپ چىڭ تۇرۇۋاپتۇ، لېكىن ھەر ئىككىسىلا بىرەر ئىسپات تېپىپ بېرەلمەپتۇ. ئەپەندىم:

— ئۇنداق بولسا، ھەر ئىككىڭلار چاپاننىڭ ئىككى پېشىنى تۇتۇپ تۇرۇڭلار! — دەپتۇ ـ دە، ئۆز ئىشى بىلەن بولۇپ كېتىپتۇ. ئۇ ئىككىسى چاپاننىڭ ئىككى پېشىنى چىڭ تۇتۇپ تۇرۇۋېرىپتۇ.

خېلىدىن كېيىن ئەپەندىم تۇيۇقسىز:

— چاپاننى ئىگىسىگە قايتۇرۇپ بەر! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

ھودۇقۇپ كەتكەن ئوغرى دەرھال چاپاننى تاشلىۋېتىپتۇ.

ئەپەندىم چاپىنىنى ئىگىسىگە قايتۇرۇپ بېرىپ، ئوغرىنى تازا جازالاپتۇ.

(تۈركمەن)

قىز ئايرىپ بېرىش

ئەپەندىمنىڭ ئىككى قوشنىسى بار ئىكەن. بۇ قوشنىلارنىڭ بىردىن قىزى بار ئىكەن. قىزلارنىڭ چى- راي - شەكلى، بوي - تۇرقى ئوپمۇ ئوخشاش ئىكەن. بىر كۈنى بۇ ئىككى قىز ئۆستەڭ بويىدا ئويناۋېتىپ، بىرى ئۆستەڭگە چۈشۈپ ئۆلۈپ قاپتۇ. قالغان بىر قىز- نى بۇ ئىككى قوشنا مېنىڭ قىزىم دېسە، مېنىڭ قىزىم دەپ تالىشىپ قاپتۇ. ئاخىر ئۇلار ئەپەندىمنىڭ قېشىغا كېلىپ ئايرىپ بېرىشنى تەلەپ قىپتۇ.

ئەپەندىم سەل ئويلانغاندىن كېيىن، يېنىدىن پىچى- قىنى چىقىرىپ:

— بۇ بىر قىزنى بىرىڭلارغا ئايرىپ بەرسەم، يەنە بىرىڭلار چوقۇم مەندىن ئاغرىنىسىلەر. ئۇنىڭدىن كۆرە بۇ قىزنى قاپ ئوتتۇرىدىن ئىككىگە بۆلۈپ بېرەي، تەڭ يېرىمىدىن بۆلۈشۈۋېلىڭلار! — دەپتۇ - دە، پىچاقنى قىزغا تەڭلەپتۇ.

— ماقۇل، شۇنداقتا ئادىل بولىدۇ! — دەپتۇ بى- رىنچى قوشنىسى.

— ياق، ياق، ئەپەندىم، بىچارە قىزىم هايات قال- سىلا بولدى، كىشىلەرنىڭ قولىدا چوڭ بولسىمۇ مەيـ-

لى ! — دەپتۇ ئىككىنچى قوشنىسى .

ئەپەندىم قىزنىڭ كىمنىڭ ئىكەنلىكىنى ئۇقۇپ ، قىزنى ئىككىنچى قوشنىسىغا ئايرىپ بېرىپتۇ .

(تۈركمەن)

ئوغرىنى بابلاش

بىر كۈنى ئەپەندىم يېرىم كېچىدە قايتىپ كېلىپ، ئەمدى ئىشىكنى ئېچىپ ئۆيىگە كىرىشىگە، بىر ئوغرىنىڭ شارت قىلىپ مۆكۈنۈۋالغانلىقىنى سېزىپ قاپتۇ. ئەپەندىم چاندۇرماي ئاستاغىنە ئۇخلاپ قالغان خوتۇنىنى ئويغىتىپتۇ.

— يېرىم كېچىگىچە نەگە باردىڭ؟ — دەپ سوراپتۇ خوتۇنى ئاچچىقلاپ. ئەپەندىم:

— ئاچچىقلانما، خوتۇن، ئەمدى بىز باي بولدۇق. مەن ھېلى سەلىم باينىڭ خەزىنىسىدىن بىر تاغار ئېسىل مال ئوغرىلاپ كېلىپ، ئۆينىڭ كەينىدىكى ئورىغا يوشۇرۇپ قويدۇم، — دەپتۇ.

بۇنى ئاڭلىغان ئوغرى خۇشاللىقىدىن قولىغا ئالغان نەرسىلەرنى تاشلاپتۇ ـ دە، ئۆينىڭ كەينىدىكى ئورىغا چۈشۈپتۇ. ئەپەندىم ئوغرىنىڭ كەينىدىن چىقىپ، ئوغرى ئورىغا چۈشكەن ھامان، گۈپ قىلىپ ئورىنىڭ ئاغزىنى ئېتىپ قويۇپ:

— ھە، ئورىنىڭ ئىچىدە نېمە باركەن؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ھېچنېمە يوقكەن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئوغـ

رى.

— ھېچنېمە يوق يەرگە نېمىشقا چۈشتۈڭ؟ — دەپ ۋارقىراپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

كۆزى ئوچۇق قارىغۇ

ئەپەندىمنىڭ كۆزى ئاجىز بولغاچقا، داۋاملىق يول ماڭغاندا بىر پانۇسنى كۆتۈرۈۋېلىپ ماڭىدىكەن.

بىر كۈنى ئەپەندىم پانۇسنى كۆتۈرۈپ كېتىۋاتسا، ئۇدۇلدىن كەلگەن بىر ئادەم ئۇنى سوقۇۋېتىپ، ئەپۇ سوراش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەپەندىمنى تىللاپ:

— هوي قارىغۇ، كۆزۈڭنىڭ قارىغۇلۇقىغا قارىماي، پانۇس كۆتۈرۈۋالغىنىڭ نېمىسى؟ — دەپتۇ.

— سەندەك كۆزى بار قارىغۇلارنىڭ سوقۇۋېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئەزەربەيجان)

قىرىپ ئۆلۈشنى تاللىدىم

بىر كۈنى ئەپەندىم پادىشاھنىڭ ئاچچىقىنى بەكلا كەلتۈرۈپ قويۇپتۇ. پادىشاھ غەزەپ بىلەن: «جاللات» دەپ ئەپەندىمنى ئۆلۈمگە بۇيرۇپتۇ.

ئەپەندىم قورققىنىدىن تىزلىنىپ:

— ئۇلۇغ پادىشاھى ھەزرىتىم، بىر قوشۇق قېنىمدىن كەچسىلە! — دەپ يالۋۇرۇپتۇ.

— بۇ مۇمكىن ئەمەس! بىراق قانداق ئۆلۈشۈڭنى ئۆزۈڭ تاللىۋال! — دەپتۇ پادىشاھ.

بۇنى ئاڭلىغان ئەپەندىم دەرھال:

— خوپ، ئۇلۇغ تەڭدىشى يوق شاھىم، يىگىت سۆزىدىن قايتماس، يولۋاس ئىزىدىن دەپتىكەن، پادىشاھىم گەپلىرىدىن يېنىۋالمىسىلا! — دەپتۇ.

— گېپىڭنى ئاز قىل، ھە، زادى قانداق ئۆلىسەن؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— ئۇلۇغ شاھىم، ئۇنداق بولسا مەن قىرىپ ئۆلۈشنى تاللىدىم! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

بىزنىڭ توخۇلار

ئەپەندىمنىڭ قوشنىسىنىڭ توخۇلىرى كۈندە ئەپەندىمنىڭ قورۇسىدىكى گۈللۈككە كىرىپ، گۈللۈكتىكى چىرايلىق ئېچىلغان گۈللەرنى چوقۇلاپ ئارام بەرمەيدىكەن. ئەپەندىم بۇنىڭغا زادى ئامال قىلالماي، بىر كۈنى گۈللۈككە يوغان تۇخۇمدىن بەشنى يوشۇرۇپ قويۇپتۇ.

ئەتىسى ئەتىگەندە بۇ قوشنىسى ئەپەندىمنىڭ قورۇسىغا كىرگەنىكەن. ئەپەندىم دەرھال ھېلىقى يوشۇرۇپ قويغان بەش تۇخۇمنى ئېلىپ:

— بىزنىڭ بۇ توخۇلار كۈندە مۇشۇنداق نوچى تۇخۇملارنى تۇغۇپ بېرىدۇ، — دەپتۇ.

شۇنىڭدىن كېيىن بۇ قوشنىسىنىڭ توخۇلىرى ئىككىنچى ئەپەندىمنىڭ گۈللۈكىگە كىرمەيدىغان بوپتۇ.

(تۈركمەن)

چاپىنىڭىزنى ئىلىپ قويىمىز

بىر باي ئەپەندىمنىڭ ئاشپۇزۇلىغا كىرىپ قورسى-قىنى تازا تويدۇرغاندىن كېيىن، يانچۇقلىرىنى ئۇيان ئۆرۈپ، بۇيان ئۆرۈپ، ئۆز - ئۆزىگە: «ئاپلا، ھېلى يانچۇقۇمدا ئون تەڭگە تۇراتتى، نەگە چۈشۈپ قالغاندۇ؟» دەپ سۆزلەپ كېتىپتۇ.

بۇنى كۆرگەن ئەپەندىم:

— ھېچ ۋەقەسى يوق، ئىسمىڭىزنى تامغا خەتلەپ قويساق، كېلەر قېتىم كەلگەندە بىراق تۆلىۋەتسىڭىز بولىدۇ! — دەپتۇ.

بۇنى ئاڭلىغان باي دەرھال:

— ياق - ياق، ئۇنداق قىلمىسىڭىز، ئەپەندىم، ئىسمىمنى تامغا يېزىپ قويسىڭىز، ھەممە كىشى كۆرسە مېنى نېمە دەيدۇ؟ — دەپ يالۋۇرۇپتۇ.

ئەپەندىم:

— ئەنسىرىمەڭ، ئىسمىڭىز بار يەرگە قوزۇق قې-قىپ، ئۈچىڭىزدىكى چاپىنىڭىزنى ئىلىپ قويىمىز! — دەپتۇ.

(تۈركمەن)

مەرگەنلىكىدە چاتاق يوق

بىر كۈنى پادىشاھ ئەپەندىمنى ئېلىپ شىكارغا چىقىپتۇ. پادىشاھ ئانچە ئۇستا مەرگەن بولمىغاچقا، ئاتقان ئوقلىرىنىڭ ھەممىسى بىكار كېتىپتۇ. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار بىر كۈن يۈرۈپ، قۇرۇق قول قايتىپتۇ.

قايتىپ كەلگەندە ۋەزىرلەرنىڭ بىرى:

— شاھىم، بۈگۈنكى شىكارلىرى ھوسۇللۇق بولغاندۇ! — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم دەرھال پادىشاھتىن بۇرۇن جاۋاب بېرىپ مۇنداق دەپتۇ:

— پادىشاھىمنىڭ مەرگەنلىكىدە گەپ يوق، لېكىن جانىۋارلارنىڭ جېنىنى ساقلاپ قېلىشىدا تېخىمۇ گەپ يوق ئىكەن!

(تۈركمەن)

دېڭىز سۈيى

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، دېڭىز سۈيى نېمىشقا تۇزلۇق بولىدۇ؟

— دېڭىز دېگەن ئاقمايدىغان چوڭ كۆل، تۇزلاپ تۇرمىسا، قۇرتلاپ كەتمەمدۇ؟ — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئەزەربەيجان)

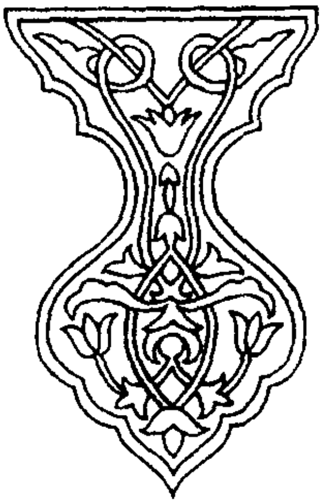

ئاشخانا

ئەپەندىمنىڭ بىر ئاغىنىسى چىرايلىق بىر ساراي سالدۇرۇپتۇ. ئۇ ئەپەندىمنى باشلاپ يۈرۈپ، ئالدى قو-رۇدىن كەينى قورۇغىچە، سارايىنىڭ ئالدىدىن ئارقىغى-چە، ئۈستىدىن ئاستىغىچە، ئىچىدىن تېشىغىچە ئالا قويماي ئايلاندۇرۇپ كۆرسىتىپتۇ. چۈش ۋاقتىمۇ ئۆ-تۈپ كېتىپتۇ، زادى گېپى تۈگىمەپتۇ. ئەپەندىمنىڭ قورسىقى ئېچىپ دۈتار چېلىپ كېتىپتۇ، ئەپەندىم ئا-غىنىسىنىڭ گېپىنى شارتلا بۆلۈپ:

— ماڭا ئاشخانىڭىزنى كۆرسەتسىڭىز قانداق؟ — دەپتۇ.

ئاغىنىسى خۇشال بولۇپ، ئەپەندىمنى ئاشخانىغا باشلاپ كىرىپتۇ. ئاشخانا ھەقىقەتەن كەڭ، ئازادە سې-لىنغانىكەن، ئاغىنىسى ماختىنىپ ئەپەندىمدىن:

— قانداق، بولامدىكەن؟ — دەپ سوراپتۇ.

— قالتىس ياخشى بوپتۇ، ئادەمنىڭ بىر كۆرۈپلا ئىشتىھاسى ئېچىلىپ كېتىدىكەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

مازار بىلەن بازار

ئەپەندىم يېزىدىن بازارغا كېتىۋېتىپ، يولدا بىرمۇنچە شەھەرلىككە ئۇچراپ قاپتۇ.

ئەپەندىم ئۇلاردىن سوراپتۇ:

— نەگە ماڭدىڭلار؟

— مازارغا، ساۋاب تاپقىلى كېتىۋاتىمىز! سىزچۇ؟

— بازارغا ئوينىغىلى كېتىۋاتىمەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

گەپ بىلىدىغان ئېشەك

ئەپەندىم مەزىن ئاخۇنۇم بىلەن بىر توپ قارىياغاچنىڭ تۈۋىدە پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇپتۇ. بىر ئېشەك قارىياغاچنىڭ سايىسىگە كېلىپ، ئۈستىدە غىڭىلداپ ئۇچۇپ يۈرگەن پاشىنى ھەدەپ بېشىنى پۇلاڭلىتىپ قورۇغىلى تۇرۇپتۇ. ئەپەندىم قانداقتۇر بىر نەرسىنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ، ئېشەككە:

— ماقۇل، ئەتە كەلگىن، — دەپتۇ.

ئېشەك يەنە بېشىنى پۇلاڭشىتىپ پاشىنى قورۇپتۇ. مەزىن ئەپەندىمگە:

— ئەپەندىم، ساراڭ بولۇپ قالدىڭىزمۇ، ئېشەككە گەپ قىلىۋاتىسىزغۇ؟ ئۇ گەپ بىلەمدۇ؟ — دەپتۇ.

— شۇنداق، مەزىن ئاخۇنۇم، بۇ گەپ بىلىدىغان ئېشەك، ئىشەنمىسىڭىز مۇشۇ يەردىلا سىناپ كۆرەيلى. ئەگەر مەن ئۇنىڭغا بىر نەرسە دېسەم، قوشۇلغۇسى كەلمىسە چوقۇم بېشىنى چايقاپ، قارشىلىق بىلدۈرىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئەگەر راستتىنلا شۇنداق بولسا، بوردىغان قويۇم سىزنىڭكى بولۇپ كەتسۇن. ئەگەر ئۇنداق بولماي قالسىچۇ؟ — دەپتۇ مەزىن.

— ئەگەر شۇنداق بولسا، سىزگە بىر قوينىڭ پۇلىنى بېرىمەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

مەزىن ئىككى گۇۋاھچىنى تېپىپ كېلىپ، ئەپەندىمنى ئېشەككە گەپ قىلىڭ دەپ قىستاپتۇ. ئەپەندىم ئېشەكنىڭ قېشىغا كېلىپ، ئاغزىنى ئېشەكنىڭ قۇلىقىغا چاپلاپ تۇرۇپ، بىرنېمىلەرنى دېگەندەك قىلىپ، ئاستا ئۇنىڭ قۇلىقىنىڭ ئىچىگە تۈكۈرۈپ قويۇپتۇ. قۇلاققا كىرگەن تۈكۈرۈك ئېشەكنى چىچاڭشىتىۋېتىپتۇ، ئېشەك ھەدەپ قۇلىقىنى پۇلاڭشىتىپ، بېشىنى چايقىغىلى تۇرۇپتۇ.

— قانداق؟ مەزىن ئاخۇنۇم! — دەپتۇ ئەپەندىم كۆرەڭلەپ.

— بوپتۇ، مەن يېڭىلدىم، ھېلىقى قويۇم سىزنىڭكى بولسۇن. ئەمما سىزدىن سورايدىغىنىم شۇكى، سىز ئېشەككە نېمە دېدىڭىز، ئېشەك قوشۇلماي، بېشىنى مۇنداق چايقاپ كەتتى؟ — دەپتۇ مەزىن.

— مەن ئۇنىڭغا: «بىزنىڭ بۇ مەزىنىمىز ئەزان ئېيتسا ئۇنى خىرىلداپ كېتىدۇ، سېنىڭ ئۇنىڭ جاراڭلىق ئىكەن، سەن ئۇنىڭ ئورنىدا مەزىن بولساڭ بولمامدۇ؟» دېدىم، ئۇ ئۇنىمىدى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

غەلىتە چۈش

بىر كىشى ئەپەندىمگە كۆرگەن چۈشىنى ئېيتىپ بېرىپتۇ:

— ئەپەندىم، مەن بۈگۈن ئەمەسلا بىر چۈش كۆرۈپتىمەن، چۈشۈمدە ئۆتۈكۈمنى بىر چاشقان ھەدەپ غاجىغىلى تۇرۇپتۇ. بىر نەرسە دەپ بېقىڭە، بۇ غەلىتە چۈشمىكەن؟

— بۇ قانداق غەلىتە چۈش بولسۇن، ئەگەر ئۆتۈكىڭىز چاشقاننىڭ ئاغزىنى غاجاۋاتقان بولسا، ئاندىن ئۇ غەلىتە چۈش بولغان بولاتتى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

زىنداندا كۆرۈشەيلى

پادىشاھنى خاپا قىلىپ قويغان ئەپەندىم ئوردىدىن ئاران قېچىپ چىقىپ، يولدا قېچىپ كېتىۋاتقان بىر ئوغرى بىلەن دوقۇرۇشۇپ قاپتۇ. ئوغرى:
— قەيەر تىنچتۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىمدىن.
— ئاۋۇ يەر، — دەپتۇ ئەپەندىم ئالدىراپ.
— بىز يەنە قاچان كۆرۈشەرمىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئوغرى.
ئەپەندىم قوغلاپ كېلىۋاتقان چېرىكلەرگە قاراپ تۇرۇپ:
— زىندانغا قامالغاندا! — دەپتۇ جاۋاب بېرىپ.

(ئۇيغۇر)

چاپىنىم يىقىلىپ چۈشتى

ئۆگزىگە چىقىمەن دەپ ئاۋايلىمىغان ئەپەندىم شو-
تىدىن يىقىلىپ چۈشۈپتۇ، يىقىلىپ چۈشكەن يېرىدە
قىمىر قىلماي خېلى ۋاقىتقىچە يېتىپتۇ. قوشنىلىرى-
دىن بىرى كۆرۈپ قېلىپ:
— ئەپەندىم، بۇ يەردە نېمە قىلىۋاتىسىز؟ — دەپ
سوراپتۇ.
— چاپىنىم يىقىلىپ يەرگە چۈشۈپ كەتتى، —
دەپتۇ ئەپەندىم.
— ئۇنداق بولسا ئۆزىڭىز نېمىشقا يەردە ياتى-
سىز؟ — دەپ سوراپتۇ قوشنىسى ھەيران بولۇپ.
— ھەي ئەخمەق، چاپاننىڭ ئىچىدە مەنمۇ بار ئە-
مەسمۇ! ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

يىتۇپ كەتكەن ھېسابلانمايدۇ

پادىشاھنىڭ ئادەملىرى دەريا بويىدا گۆش پىشۇ-رۇپ يەپتۇ. ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئەپەندىمۇ بار ئىكەن. ئەپەندىم پادىشاھنىڭ غەرىزىنى ئاللىقاچان تۇيۇپ: «پا-دىشاھ مازاق قىلىشتىن بۇرۇن پادىشاھنى بىر مات قىلمايمۇ» دەپ ئويلاپتۇ.

ئەپەندىم ناھايىتى ياخشى بىر پەيتنى تېپىپتۇ. ئۇ پادىشاھنىڭ ياقۇت قوندۇرغان قىلىچىنى تۇيدۇرماستىن دەرياغا تاشلىۋېتىپتۇ.

گۆش پىشقاندىن كېيىن، پادىشاھنىڭ ئالدىغا كەل-تۈرۈلۈپتۇ. پادىشاھ قىلىچىنى ئىشلەتمەكچى بولۇپ ئىزدەپتۇ. قارىسا قىلىچى يوق تۇرغان، شۇنىڭ بىلەن:

— قىلىچىمنىڭ نەدىلىكىنى كىم بىلىدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— ئىززەتلىك پادىشاھىئالەم، ئەگەر مەن قىلىچى-ڭىزنىڭ نەدىلىكىنى بىلسەم، قىلىچىڭىز يىتۇپ كەت-كەن ھېسابلىنامدۇ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم تەمتىرىمەي.

— ئەلۋەتتە ھېسابلانمايدۇ، — دەپتۇ پادىشاھ.

— ئۇنداق بولسا، ئىززەتلىك پادىشاھىئالەم، — دەپتۇ ئەپەندىم خۇشال ھالدا، — سىزنىڭ قىلىچىڭىز

يىتۈپ كەتكەن ھېسابلانمايدۇ، چۈنكى مەن ئۇنىڭ نەدىـ
لىكىنى بىلىمەن.
— قىلىچىم نەدە؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.
— دەريانىڭ تېگىدە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ
ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئالدىمىزدىمۇ يامغۇر يېغىۋاتىدۇ

بىر كۈنى ھاۋا ئىسسىپ بەك دىمىق بولۇپ كېتىپتۇ. ئىسسىققا چىدىمىغان ئەپەندىم سەگىدىگىلى چىقىپتۇ ۋە «يامغۇر ياغسىكەن» دەپ ئويلاپتۇ.

بىردەمدىن كېيىن دېگەندەك يامغۇر يېغىپتۇ. ئەپەندىم راھەتلىنىپ ئاستا مېڭىپتۇ.

ئەپەندىمنى تونۇيدىغان بىر يولۇچى يۈگۈرۈپ كېلىپ:

— ئەپەندىم ئىتتىك ماڭماي نېمە قىلىۋاتىسىز، يامغۇر يېغىۋاتقانلىقىنى كۆرمىدىڭىزمۇ؟ — دەپتۇ.

— ئالدىرىماڭ، ئالدىمىزدىمۇ يامغۇر يېغىۋاتىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

تورغاي بىلەن قۇشقاچ

پادىشاھىنىڭ قۇشقاچقا ئوخشايدىغان بىر تورغىيى بار ئىكەن. پادىشاھ تورغايغا ئوخشايدىغان يەنە بىر قۇشقاچنى تۇتقۇزۇپ كېلىپ، ئىككىسىنى بىر قەپەسكە سالدۇرۇپتۇ، ئاندىن ئەپەندىمنى چاقىرتىپ كېلىپ:

— ئەپەندىم، بۇ ئىككى قۇشنىڭ قايسىسى قۇشقاچ، قايسىسى تورغاي، ئايرىپ بېرەلەمسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم بۇ ئىككىسىگە قاراپ، قايسىسىنىڭ قۇشقاچ، قايسىسىنىڭ تورغاي ئىكەنلىكىنى ئايرىيالماي تۇرۇپ كېتىپ:

— قۇشقاچنىڭ يېنىدىكىسى تورغاي، تورغاينىڭ يېنىدىكىسى قۇشقاچ، — دەپتۇ.

(قازاق)

ئۆينى هويلىغا كۆچۈرۈڭ

قوشنىسى ئەپەندىمگە ئەھۋال ئېيتىپ:
— ئۆيۈمگە تۆت پەسىلنىڭ ھەممىسىدە كۈن چۈشـ-
مەيدۇ، بەك زەيلىشىپ كەتتى، — دەپتۇ.
— هويلىڭىزغا كۈن چۈشەمدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ
ئەپەندىم.
— كۈن چۈشىدۇ، — دەپتۇ قوشنىسى.
— تۆت پەسىلنىڭ ھەممىسىدە كۈن چۈشەمدۇ؟ —
دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم يەنە.
— شۇنداق، ئەتىگەندىن كەچكىچە كۈن چۈشـ-
دۇ، — دەپتۇ قوشنىسى.
— ئۇنداق بولسا، ئۆيىڭىزنى هويلىڭىزغا كۆچۈ-
رۈۋالسىڭىز بولغۇدەك، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئۇزۇن بۇرۇن

ئۇزۇن بۇرۇن بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— خۇدايىم مېنىڭ ئۇزۇن بۇرنۇمنى سىزگە بەرگەن بولسا قانداق قىلاتتىڭىز؟

— ئېشىكىمگە ئوقۇر قىلىپ بېرەتتىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئۇنداق بولسا، مەن ئۇلگەندىن كېيىن بۇرنۇمنى سىزگە بېرەي! — دەپتۇ ئۇزۇن بۇرۇن.

— ئۇ چاغدا مەن بۇرنىڭىزنى قەبرىڭىزگە تاشپۇتۇك قىلىپ قاداپ قويىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

مەيدە ئاغرىقى

ئەپەندىمنىڭ بىر ئاغىنىسى كېلىپ دەردىنى ئېيتىپتۇ:

— ئەپەندىم، مېنىڭ مەيدەم بەك ئاغرىيدۇ، خۇدى بىر چاشقان كىرىۋېلىپ غاجىلاۋاتقاندەك.

— بۇنىڭ چارىسى ئاسان، سىز چوڭراق بىر مۈشۈكنى تېپىپ يۇتۇۋېتىڭ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

خۇدا نەدە

بىرى ئەپەندىمدىن:

— خۇدا نەدە؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بىلمەيمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئەگەر خۇدا مېنى چىللاپ زىيارەتكە باغاق ئەۋەتسە، مەن چوقۇم باغاق ئەكەلگۈچىنىڭ ئارقىسىدىن مېڭىپ، خۇدانىڭ تۇرغان يېرىنى بىلىۋالىمەن.

(ئۆزبېك)

سولخاي جانىۋار

بىر كۈنى ئەپەندىم ئاغىنىلىرى بىلەن سەپەرگە چىقماقچى بوپتۇ. ئەپەندىم مىنمەكچى بولغان ئات كۆزنەدۇرگىلى ئۇزاق بولمىغان، شاشراق بىر ئات ئىكەن.

ئەپەندىم بۇ ئاتنى مىنەلمەي قالسام ئاغىنىلىرىم مازاق قىلمىسۇن دەپ، ئاتنى يۈگىنىدىن چىڭ تۇتۇپ، تەسلىكتە بىر تاشنىڭ يېنىغا ئاپىرىپتۇ، ئاندىن تاشنىڭ ئۈستىگە چىقىۋېلىپ مىنەي دەپ تۇرۇشىغا، بۇ شاش ئات بىر ئۆرۈلۈپلا ئەپەندىمگە سول تەرىپىنى قىلىپ تۇرۇۋاپتۇ. ئەپەندىم ئۈلگۈرەلمەي ئوڭ پۇتىنى ئارتىپتىكەن، ئاتقا تەتۈر مىنىپ قاپتۇ.

— ئوھوي ئەپەندىم، ئېتىڭىزنىڭ بېشى كۆتىڭىزگە ئۇدۇل كېلىپ قاپتىغۇ؟ — دەپ زاڭلىق قىلىپ كۈلۈشۈپتۇ ئاغىنىلىرى.

— ياق، ئاغىنىلەر، خاتا چۈشىنىپ قالماڭلار، بۇ جانىۋار سولخاي، مەن بولسام ئوڭخاي، شۇڭلاشقا ئاتقا تەتۈر مىنىپ قالدىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئۆپكە ـ ھېسسپ

ئەپەندىم بىر ئاغىنىسىنىڭ ئۆيىگە مېھمانغا بارسا، ئۆپكە ـ ھېسىپ قوْيوْپ بېرىپتىكەن، ئەپەندىمگە بەك تېتىپ كېتىپتۇ. شۇنىڭ بىلەن ئەپەندىم ئاغىنىسىدىن بۇ غىزانى قانداق ئېتىشنى سوراپتۇ. ئاغىنىسى دەپ بەرسە، ئەپەندىم: «خاتىرەم ياخشى ئەمەس، قەغەزگە يېزىپ بېرىڭ» دەپ قەغەزگە يازدۇرۇۋاپتۇ.

ئەپەندىم ئەتىسى ئۆپكە ـ ھېسىپ يېمەكچى بو-لۇپ، قاسساپتىن ئۆپكە ـ ھېسىپ ئەكېلىپ، پېشايۋان-نىڭ تۈۋرۈكىگە ئېلىپ قويۇپتىكەن، پەس ئۇچۇپ يۈر-گەن بىر سار كېلىپ ئۇنى ئېلىپ قېچىپتۇ. ئەپەندىم قىلچە پەرۋا قىلماي ئاسمانغا قاراپ ۋارقىراپتۇ:

— ھەي ئەخمەق سار، ئۆپكىنى ئېلىپ قاچقىنىڭ بىلەن قەغەز مېنىڭ قولۇمدا، بەربىر قوْيوْپ يېيەلمەي-سەن!

(ئۇيغۇر)

ئەقلىڭ يەتمىسە...

بىرى ئەپەندىمدىن:

— بىرەر ئىشنىڭ تېگىگە ئەقىل يەتمىسە قانداق قىلغۇلۇق؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئەقلىڭ يەتمىسە، ئەقلىڭگە سۇ پۈركۈپ تارتساڭ ئۈزىرايدۇ. سۇ پۈركۈمىسەڭ ئۈزۈلۈپ كېتىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

شەھەرگە بېرىشقا ۋاقتىم يوق

ئەپەندىمنىڭ يېزىلىق بىر ئاغىنىسى ئەپەندىمدىن شەھەردىكى بىر ئاغىنىسىگە بىر پارچە خەت يېزىپ بېرىشنى تەلەپ قىپتۇ.

— جېنىم بىلەن يېزىپ بېرەتتىم، ئاغىنە، بىراق شەھەرگە بېرىشقا ۋاقتىم يوق، — دەپ ئۆزرە ئېيتىپتۇ ئەپەندىم. ئاغىنىسى:

— ئەپەندىم، سىزنى شەھەرگە بېرىڭ دېگىنىم يوق، خەت يېزىپ بېرىڭ دەۋاتىمەن، — دەپتۇ.

— رەنجىمەڭ، ئاغىنە، مەن يازغان خەتنى ئۆزۈمدىن باشقا ئادەم ئوقۇيالمايدۇ. سىزگە خەت يېزىپ بەرسەم، ئاغىنىڭىزگە ئۆزۈم بېرىپ ئوقۇپ بەرسەم بولىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆيقۇمنى ئىزدەپ

بىر كۈنى كېچىسى ئەپەندىم بازاردا كېتىۋاتسا بىر مىرشەپ بېگى تۇتۇۋېلىپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، كېچىسى بازاردا نېمە قىلىپ يۈردىسىز؟

— بۈگۈن ئۆيقۇم قېچىپ كېتىپ زادىلا ئۇخلىيالمىدىم، ئۆيقۇمنى ئىزدەپ يۈرىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

مۇشۇك ۋە گۆش

ئەپەندىم ئۆيىگە ئۈچ جىڭ گۆش ئەكىلىپ، خوتۇ-نىغا چۆچۈرە ئېتىشنى بۇيرۇپتۇ. خوتۇنى گۆشنى شورپا سېلىپ يەۋېلىپ، ئەپەندىمگە سۇيۇقئاش ئېتىپ قويۇپ-تۇ. ئەپەندىم خوتۇنىدىن:

— نېمىشقا چۆچۈرە ئەتمىدىڭ؟ — دەپ سوراپتۇ. خوتۇنى:

— گۆشنى مۇشۇك يەپ كەتتى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

ئەپەندىم دەرھال مۇشۇكنى تارازىغا سېلىپ تارتى-سا، مۇشۇك ئۈچ جىڭ چىقىپتۇ. ئەپەندىم خوتۇنىغا قاراپ:

— خوتۇن، مۇشۇك ئۈچ جىڭ چىقتى، ئەگەر بۇنى مۇشۇك دېسەك، گۆش قېنى؟ ئەگەر بۇ گۆش بولسا، مۇشۇك قېنى؟ — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

پەم

ئەپەندىم ئېرىق بويىدا ئولتۇرسا، كىشىلەر شۇنداق دەپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، پەمىڭىز بولسا جاۋاب بېرىپ بېقىڭە، مۇشۇ ئېرىقتىكى سۇ نەچچە چېلەك چىقار؟

— ئەگەر چېلەك ئېرىقچىلىك بولسا، بىر چېلەك چىقىدۇ. چېلەك ئېرىقنىڭ يېرىمىچىلىك بولسا، ئىككى چېلەك چىقىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئالاقىسى زور

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، يۆتەل بولۇپ قالدىم، قانداق دورا ئىچسەم بولار؟

ئەپەندىم بىرئاز ئويلاپ شۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ:

— سۈرگە ئىچىڭ.

— سۈرگىنىڭ يۆتەلگە نېمە پايدىسى بار؟

— پايدىسى بار، سۈرگە ئىچسىڭىز يۆتىلىشتىن ئېھتىيات قىلىسىز ئەمەسمۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

سەللىمازا ساقىيىپ كېتىسىز

ئەپەندىمدىن بىر كىشى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، كۆزۈم ئاغرىپ قالدى، نېمە دورا قىلسام بولار؟

— مەن چىشىم ئاغرىغاندا، تارتقۇزۇۋېتىپلا قۇتۇلغان، كۆزىڭىزنىمۇ تارتقۇزۇۋەتسىڭىز سەللىمازا ساقىيىپ كېتىسىز، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

بۇ قانداق ناماز

ئەپەندىم تەرەت ئالغاندا بىر پۇتىغا سۇ يەتمەي قاپ-تىكەن، بىر پۇتىنى كۆتۈرۈپ تۇرۇپ ناماز ئوقۇپتۇ. بۇنى كۆرگەن كىشىلەر:

— ئەپەندىم، بۇ قانداق ناماز؟ — دەپ سورىشىپ-تۇ.

ئەپەندىم:

— بۇ بىر پۇتىنىڭ تەرىتى يوق ناماز، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۆزبېك)

ناسۋال

بىرى ئەپەندىمدىن مەسلىھەت سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، كېچىسى بېشىم ئاغرىپ چىقىدۇ. تېۋىپنىڭ قېشىغا بارسام، ناسۋال چەك ياكى بولمىسا تاماكا چەك دەيدۇ. قايسىسى تۈزۈكرەك؟
— تۇكۇرۇشتە تۇخۇنى دورىمىساڭلا ناسۋال تۈزۈك، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

مۇساپىرمەن

ئەپەندىم باشقا بىر شەھەرگە بېرىپ قاپتۇ. بىر كىشى ئۇنىڭدىن:

— ئەپەندىم، بۈگۈن كۈنگە نېمە؟ — دەپ سوراپتۇ.

— مەن بۇ شەھەرگە مۇساپىرمەن، تېخى بۇ يەر- نىڭ ئاي - كۈنى بىلەن تونۇشقىنىم يوق، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

ئاش تۆكۈلۈپ كېتىدۇ

ئەپەندىم ئەتىيازدا بىر دېھقان ئاغىنىسىنىڭكىدە مېھمان بوپتۇ. ئاغىنىسى يوغان بىر قازاندا كۆممىقوناق كۆجىسى پىشۇرۇپ، قېتىق ئارىلاشتۇرۇپ تاۋاقتا ئۇسۇپ ئاچىقىپتۇ. بۇنىڭدىن ئاۋۋال بىر ـ ئىككى پىيالىدىن بوزمۇ ئىچىشكەنىكەن. ئاغىنىسى ئەپەندىمنىڭ يېنىغا كېلىپ، مۈرىسىگە قولىنى قويۇپتىكەن، ئەپەندىم ئاغىنىسىنى ئاگاھلاندۇرۇپ:

— هوي، هوي، مېنى قىمىرلاتماڭ، ئاش تۆكۈلۈپ كېتىدۇ، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

كىشىلەرنىڭ كۈلمەسلىكى ئۈچۈن

ئەپەندىم ئوغلى بىلەن بىر ئىشەككە مىنىپ كېتىپ بارسا، ئۇنى كۆرگەن كىشىلەر:
— قاراڭلار، بىر ئىشەككە ئىككى كىشى مىنىۋالغىنىنى! — دەپ كۈلۈشۈپتۇ. ئەپەندىم ئوغلىنى ئىشەككە مىندۈرۈپ، ئۆزى ئىشەكنى ھەيدەپ مېڭىپتۇ. كىشىلەر بۇنى كۆرۈپ:
— قېرىغاندا ئۆزى ياياق مېڭىپ، بالىسىنى ئىشەككە مىندۈرۈپ قويغىنى قىزىق ئىكەن، — دەپ يەنە كۈلۈشۈپتۇ.
ئەپەندىم بۇ كۈلكىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۆزى ئىشەككە مىنىپ، بالىسىغا ئىشەكنى ھەيدىتىپتۇ. كىشىلەر يەنە:
— كىچىككىنە بالىنى ياياق قويۇپ، ئۆزى ئىشەككە مىنىۋالغىنىنى قارىمامدىغان، — دەپ كۈلۈشۈپتۇ.
ئەپەندىم دەرھال ئىشەكتىن چۈشۈپتۇ ـ دە، ئىشەكنى مۈرىسىگە ئارتىپتۇ. بالىسى ھەيران بولۇپ:
— دادا، بۇ نىمە قىلغىنىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.
— كىشىلەرنىڭ كۈلمەسلىكى ئۈچۈن مۇشۇنىڭدىن باشقا ئامال قالمىدى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئەپەندىمنىڭ مۇچىلى

ئەپەندىمدىن بىر كىشى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، مۇچىلىڭىز نىمە؟

— مۇچىلىم ئەجدىھا، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— ئەجدىھا دېگەنمۇ مۇچەل بولامدۇ؟ — دەپتۇ ھېلىقى كىشى.

ئەپەندىم دەرھال:

— تۇغۇلغىنىمدا مۇچىلىم يىلان ئىكەن، ھازىر قىرىق ياشقا كىردىم، قىرىق يىلدا يىلان ئەجدىھا بولۇپ قالسا ئەجەب ئەمەس، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

مەن ئۇخلىۋالدىم

بىر كۈنى كېچىسى ئەپەندىم ئۇخلىيالماي ئورنىدىن تۇرۇپ ئولتۇرۇپتۇ.

خوتۇنى ھەيران بولۇپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، نېمىشقا ئۇخلىماي ئولتۇرۇۋالد-
سىز؟

— مەن ئۇخلىۋالدىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— قاچان ئۇخلىۋالدىڭىز؟ — دەپتۇ خوتۇنى يەنە سوراپ.

— تۈنۈگۈن كېچە چۈشۈمدە ئۇخلاپتىمەن، بەلكىم شۇ ئۇيقۇ بۈگۈن كېچىنىڭ ئۇيقۇسى بولسا كېرەك، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

****

دۇنيانىڭ غېمىدىن

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئوغلى:
— دادا، خۇدا ئادەمنى نېمىدىن ياسىغان؟ — دەپ سوراپتۇ.
— توپىدىن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.
— قۇرۇق توپىدىنمۇ ياكى لايدىنمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئوغلى.
— توپىنى لاي قىلىپ ياسىغان، — دەپتۇ ئەپەندىم.
— سامان قوشقانمۇ، قوشمىغانمۇ؟
— هەي نادان بالا، ئەگەر سامان قوشۇپ كاكۇل قىلمىسا، داداڭ دۇنيانىڭ غېمىدىن بۇ چاغقىچە چاك-چاك يېرىلىپ كەتمەيتتىمۇ؟ — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆزۈممۇ ئۇقمايمەن

بىر كۈنى ئەپەندىم ئۆستەڭ ياقىسىدا پۇت - قولد-
نى سوزۇپ خۇددى ئۆلۈكتەك ئۇخلاپ ياتسا، بىر كىشى
كېلىپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، بۇ ئېرىقنىڭ نەرىدىن ئۆتۈشكە
بولىدۇ؟

— مەن تىرىك ۋاقتىمدا ئاۋۇ يەردىن ئۆتەتتىم،
ئۆلگەندىن كېيىن قەيەردىن ئۆتۈشنى ئۆزۈممۇ ئۇقمايۋا-
تىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خۇدا قانداق كۆرسۇن

ئەپەندىم كۈندۈزلىرى كۆپ ئىشلەپ چارچاپ كەتكەنلىكتىن، ئەتىگىنى ناماز بامداتقا ئۇلگۈرەلمەي قالمەن دەپ، ئالدىراپ تەرەت ئېلىپ، يوگۇرگىنىچە ئىشىكتىن چىقىپ كېتىدىكەن.

بىر كۈنى، خوتۇنى:

— ئەپەندىم، نامازغا ماڭغاندا، ئالدىرىماي تەرەت ئېلىپ، «بىسمىللا» دەپ بوسۇغىدىن ئوڭ پۇتنى بېسىپ چىقىدىغان، بولمىسا، ناماز راۋا بولمايدۇ، — دەپتۇ.

— ئەخمەق خوتۇنسەن - دە، قاراڭغۇدا قايسى پۇتۇمنى ئاۋۋال باسقانلىقىمنى خۇدا قانداق كۆرسۇن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

مۈشۈكنى ئاداشتۇرۇش

نەسىردىن ئەپەندىمنىڭ مۈشۈكى ناھايىتى چېچىلغاق بولۇپ كېتىپتۇ. ئەپەندىم بۇ مۈشۈكنى تاشلىۋېتىش ئۈچۈن ئۇنى قاپقا سولاپ شەھەر سىرتىغا ئەكېتىۋاتقاندا، بىر تونۇشى يولۇقۇپ قېلىپ:

— ئەپەندىم، نەگە كېتىۋاتىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم:

— بازارغا، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

تونۇشى ھەيران بولۇپ:

— ھوي ئەپەندىم، بازار ئارقىدا قالدىغۇ! — دەپتۇ.

— ئاستا گەپ قىل بۇرادەر، مۈشۈكنى ئاداشتۇرۇۋاتىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئامانەت

ئەپەندىم بازاردىن بىر پىششىق توخۇنى سېتىۋېلىپ چايخانىدا يەپ ئولتۇرغانىكەن، بىر بىكار تەلەپ ئۇنىڭغا سالام بېرىپ:

— ئاش بولسۇن، خېلى سېمىز توخۇمىكەن…، سول پۇتىنى ئۈزىتىۋېتىڭە، مېنىڭمۇ چىشىم ئۆتەرمىكىن، — دەپتۇ.

— ئۆزۈمنىڭكى بولسا جېنىم دەپ بېرەتتىم، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئامانەت توخۇ بۇ.

— بەللى، بۇ قانداق گەپ بولدى؟ — دەپتۇ بىكار تەلەپ، — يەۋاتقان نەرسىڭىز ئامانەت بولامدۇ؟

ئەپەندىم توخۇنى پاك - پاكىز يەپ بولغاندىن كېيىن جاۋاب بېرىپتۇ:

— بۇرادەر، ھېلىقى توخۇ بايا ئامانەت ئىدى، ھازىر ئۆزۈمنىڭ بولدى، ئەمدى سورىسىڭىز بولدۇ.

(ئەزەربەيجان)

يۇمىلاق سۇ

ئەپەندىمگە بىر ئاغىنىسى بىر تال شاپتۇل بېرىپ:
— مەن بۇنىڭ ئۇرۇقىنى بەدەخشاندىن ئەكەل-
گەن، — دەپ ماختىنىپتۇ.
ئەپەندىم شاپتۇلنى يەپ:
— بەدەخشانىڭ سۈيى يۇمىلاق بولىدى-
كەن - دە! — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

قانداق كەلسە، شۇنداق ئۇرۇش

بىر كۈنى ئەپەندىم پالتا كۆتۈرۈپ كېلىۋاتقانىكەن، ئالدىدىن دورغىنىڭ ئىتى چىقىپ ئەپەندىمگە ئېتىلىپتۇ. ئەپەندىم پالتا بىلەن ئىتنى كېلىشتۈرۈپ بىرنى ساپتۇ. ئىت تىن تارتماي ئۆلۈپ قاپتۇ. دورغا چىقىپ:

— ھەي ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلغىنىڭىز، ئىتىمنى ئۆلتۈرۈپ قويۇپسىزغۇ؟! ھېچبولمىسا، پالتىنىڭ سېپى بىلەن ئۇرسىڭىز بولماستى! — دەپتۇ.

— ئىتىڭىز باشچىلاپ كەلدى، شۇڭا پالتىنىڭ بېشى بىلەن ئۇردۇم. ئەگەر ئىتىڭىز كەينىچىلەپ كەلگەن بولسا، پالتىنىڭ سېپى بىلەن ئۇراتتىم. قانداق كەلسە شۇنداق ئۇرۇش دېگەن شۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

گۆركار

ئەپەندىم بىر زاراتگاھلىقتىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، بىر خوتۇننىڭ بىر قەبرە يېنىدا ئولتۇرۇپ ئېچىنىشلىق ھالدا يىغلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قاپتۇ. ئەپەندىم ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ:

— نېمىگە يىغلاۋاتىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئېرىمگە يىغلاۋاتىمەن! — دەپتۇ خوتۇن.

— ئۇ ھايات ۋاقتىدا نېمە ئىش قىلاتتى؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— گۆركار ئىدى، — دەپتۇ خوتۇن.

— ئۆزى كولىغان گۆرگە ئۆزى چۈشۈپتۇ، — دەپ كېتىپ قاپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئالارمەننىڭ دۇئاسى

ئەپەندىم قاتتىق ئاغرىپ قالغانىكەن، ئالارمەنلەر ئۇنى يوقلاپ كەپتۇ.

— سىلەر مەن ئۈچۈن بىر دۇئا قىلىپ قويساڭلار، — دەپتۇ ئەپەندىم ئۇلارغا يېلىنىپ، — مەن سىلەرنىڭ ئېلىشىڭلارنى تۆلەپ بولغاندىن كېيىن خۇدا مېنىڭ جېنىمنى ئالغان بولسا.

ئالارمەنلەر دۇئانى قىلىپ بولۇپ تەڭلا سۆزلەپتۇ:

— بىزنىڭ دۇئايىمىزنى خۇدايىم مەقبۇل كۆردى.

— بارىكاللا، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئەمدى مەن مەڭگۈ ئۆلمەيدىغان بولدۇم.

(تۈرك)

ئاتنى تونۇش

ئەپەندىم بىر توپ سودىگەر بىلەن شەھەرگە كىرىپ-تۇ. ئۇلار بىر قونالغۇغا چۈشۈپتۇ. كەچ بولغاندا ئەپەن-دىم ئۆزىنىڭ ئېتىنى ئۇيلاپ قويماقچى بوپتۇ، ئەمما نۇرغۇن ئاتنىڭ ئىچىدىن ئۆزىنىڭ ئېتىنى تونۇيالماپتۇ.

ئەپەندىمنىڭ كاللىسىغا بىر ئوي كېلىپ:

— قوپۇڭلار، قوپۇڭلار، ئاتلىرىڭلارنى كۆكۆيۈن چېقىپ ئۆلتۈرۈپ قويۇپتۇ! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

ھەممەيلەن ئالدىراش - تېنەش ئورۇنلىرىدىن قو-پۇشۇپ، ئۆز ئاتلىرىنى تېپىشىپتۇ. پەقەت بىرلا ئات ئېشىپ قاپتىكەن، ئەپەندىم بىر قاراپلا ئۆزىنىڭ ئېتىنى تونۇۋاپتۇ.

(قازاق)

ئىشەنمىسەڭلار ئۆلچەپ بېقىڭلار

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ بىرنەچچە ئاغىنىسى ئەپەن-
دىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز كۆپنى كۆرگەن، كۆپنى بىلى-
سىز، دۇنيانىڭ كىندىكى نەدە؟

— دۇنيانىڭ كىندىكى مەن تۇرغان يەردە، مەن تۇرغان يەر دۇنيانىڭ كىندىكى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم ئويلانماستىن.

— بۇ مۇمكىنمۇ؟ بىز تۇرغان يەر قىيپاش تۇرسا، قانداقسىغا دۇنيانىڭ كىندىكى بۇ يەردە بولسۇن؟ — ئاغىنىلىرى ئەپەندىمنىڭ جاۋابىغا قانائەت قىلماي قايتا سوراپتۇ.

— ئەگەر ئىشەنمىسەڭلار ئۆلچەپ بېقىڭلار! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

خۇدانىڭ ئۆيى

بىر كۈنى كەچتە بىر كىشى ئەپەندىمنىڭ ئىشىكىنى قېقىپتۇ. ئەپەندىم پەنجىرىنى ئېچىپ قارىسا، يات بىر كىشى ئىشىك ئالدىدا تۇرغانىكەن.

ئەپەندىم سوراپتۇ:

— ئەزىز مېھمان، نېمە ئىشىڭىز بار ئىدى؟

— مەن خۇدانىڭ مېھمىنى، يىراق يەردىن كەلدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ يات كىشى.

— خۇش كەپسىز، بىراق، بۇ خۇدانىڭ ئۆيى ئەمەس، خۇدانىڭ ئۆيى ئاۋۇ يەردە! — دەپ بىر مەسچىتنى كۆرسىتىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئېشەك بار يەرگە

بىر كۈنى يۈزبېگى مېھمان چاقىرىپتۇ. مېھمانلارنىڭ ئىچىدە ئەپەندىمۇ بار ئىكەن.

مېھمانلار كېلىپ بوپتۇ، پەقەت ئەپەندىملا كەلمەپتۇ. بىردەمدىن كېيىن ئەپەندىم ھاسىراپ - ھۆمۈدەپ يېتىپ كەپتۇ.

— ئەپەندىم، سىزنىڭ بېدىدەك ساقىلىڭىز پۇتىڭىزغا چىرمىشىۋېلىپ ۋاقتىدا كېلەلمىدىڭىزغۇ دەيمەن! — دەپ قىزىقچىلىق قىپتۇ يۈزبېگى.

— توغرا، تەقسىر، ئېشەك بار يەرگە ئەلۋەتتە بىر ئاز بېدە ئالغاچ كېلىش كېرەك - تە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

سىزنى قوشقاندا بەش بولىدۇ

ئۆزىنى قالتىس چاغلايدىغان، ئەمما يېڭىلا چوڭ جامەنىڭ ۋەزخانلىقىغا تەيىنلەنگەن بىر كىشى مەزىن ئەپەندىمگە چاقچاق قىلىپ:

— مەزىن ئاخۇنۇم، سىز مەزىن بولغاندىن بۇيان جەمئىي قانچە ۋەزخاننىڭ نامىزىنى چۇشۇردىڭىز؟ — دەپتۇ.

— بۇ قېتىم سىزنى قوشقاندا جەمئىي بەش بولىدۇ! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ناسۋىلىڭ بارمۇ

ئەپەندىم ئۆلۈپ دەپنە قىلىنغان هامان گۆرگە مۇنكىر - نەكىرلەر كىرىپ:

— رەببىڭ كىم؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم كۈلۈپ:

— چاقچىقىڭنى قوي، هازىر بىرىڭ سوراپ بولدۇڭ، ناسۋىلىڭ بارمۇ؟ — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

قىيامەتتە

ئىمام نامازدىن كېيىن ۋەز قىلىپ قىيامەتتىن سۆز ئېچىپتۇ.
— قىيامەت كۈنى ئاتىنىڭ تۇيىقىدەك يەردىن يەتمىش ئىككى مىڭ ئادەم يالىڭاچ باش كۆتۈرۈپ چىقىدۇ...
ئەپەندىم سوراپتۇ:
— تەقسىر، ئادەملەر يالىڭاچ باش كۆتۈرسە، ئەر كىشى بىلەن خوتۇن كىشىنى قانداق ئاجراتقىلى بولىدۇ؟

(ئۆزبېك)

****

ئۆننى ئاپىرىپ بەرگىن...

ئەپەندىم تۆگمەنگە ئۆن تارتقۇزغىلى بىرىپ ئۇخلاپ قاپتۇ، شۇ ئارىدا ئىشىكى يىتۈپ كىتىپتۇ. ئىشەكنى ئىزدەپ كىتىپ بارسا، بىر چاقچاقچى ئاغىنىسى ئۇچراپ:

— ئىشىكىڭىز پالانى مەسچىتكە ئىمام بولۇپ ئول-تۇرۇپتۇ، — دەپتۇ.

ئەپەندىم شۇ مەسچىتكە بىرىپ قارىسا، مىھرابتا يىڭى تەيىنلەنگەن ئىمام ئولتۇرغانىكەن. ئەپەندىم ئى-مامنىڭ گەجگىسىگە بىرنى ئۇرۇپ:

— يىڭى ۋەزىپەڭگە مۇبارەك، — دەپتۇ.

— قۇللۇق، سىزمۇ بىزنىڭ جامائەتتىنمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئىمام.

ئەپەندىم ئۇنىڭغا دوق قىلىپ:

— بايا مىنىپ يۈرگىنىمدە تونۇيتتۇڭغۇ، ئەمدى تونۇماس بولۇپ قالدىڭمۇ؟ ھىچبولمىسا، بۇگۇن ئۆننى ئۆيگە ئاپىرىپ بەرگىن، شۇنىڭدىن كىيىن تونۇمىساڭمۇ مەيلى.

ئىمام ئورنىدىن تۇرۇپ ئەپەندىمنى بىر شاپىلاق ئۇرۇپتۇ. ئەپەندىم خاپا بولۇپ:

— ھەي، ياخشىلىق بىلمەس قارىغۇ! — دەپ مەس-
چىتتىن چىقىپ كېتىپتۇ. تۈگمەننىڭ ئالدىغا بېرىپ
قارىسا، ئېشىكى ئوتلاپ يۈرگەنىكەن.
— رەھمەت، رەھمەت! سۆزۈمنى يەردە قويمى-
دىڭ. مۇشۇ ئۇننى ئاپىرىپ بەرگىن، ئاندىن مەسچى-
تىڭگە بېرىپ ئىمامىلىقىڭنى قىلىۋەرگىن، — دەپتۇ ئە-
پەندىم خۇشال بولۇپ.

(ئۆزبېك)

ئەمدى جىم ياتىمەن

ئەپەندىم كېچىسى قەبرىستانلىق يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتسا، ئالدىدىن بىرمۇنچە ئاتلىق كىشىلەر چىقىپ قاپتۇ. ئەپەندىم بۇلارنى ئوغرىمىكىن دەپ ئويلاپ، دەررۇ قەبرىستانلىقتىكى بىر ئوچۇق گۆرگە يوشۇرۇنۇۋاپتۇ. ئاتلىقلار ئەپەندىمنى كۆرۈپ قېلىپ، گۆرنىڭ ئاغزىغا كېلىپ ۋارقىراپتۇ:

— كىمسەن؟ بۇ ياققا چىق!

— ئۆلۈكمەن، ئارامخۇدا ياتقىلى قويۇڭلار، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئۆلۈك بولساڭ، تالادا نېمە قىلىپ يۈرىسەن؟

— ساياھەت قىلىپ يۈرگەنىدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— ئۆلۈكمۇ ساياھەت قىلامدىكەن؟

— كەچۈرگەيسىلەر، ساياھەت قىلىپ خاتالىشىپتىمەن، ئەمدى جىم ياتىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

قازارا

ئەپەندىمگە قېرىلىق يېتىپتۇ. بىر كۈنى كېپەنگە ئوخشاش ئاق ماتانى يېپىنىپ بازارغا چىقىپتۇ.

— ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلغىنىڭىز، ئۆيىڭىزدە بىرەرى قازا قىلدىمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ بىرى.

— يېقىن ئاپاردىڭىز، — دەپتۇ ئەپەندىم دەرمانسىز ھالدا، — بۇ كۈن ھەممىمىزنىڭ بېشىدا بار، قازارا بىر كۈنى ماڭىمۇ ئەجەل يېتىپ قالسا، ئالدىن تەييارلىق قىلىپ قويمىساق بولامدۇ؟

(ئۇيغۇر)

چىركىن قاغا

بىر كۈنى ئەپەندىم بىلەن خوتۇنى ئېرىق بويىدا كىر يۇيۇپتۇ. بىر چاغدا بىر قاغا ئۇچۇپ كېلىپ ئۇلارنىڭ سوپۇننى چىشلەپ قېچىپتۇ.

— ئەپەندىم! — دەپ ۋارقىراپتۇ خوتۇنى، — قاراڭ، قاغا سوپۇنىمىزنى ئېلىپ قاچتى، چاققان قوغلاڭ!

ئەپەندىم ئۇچۇپ ئاللىقاياققا كەتكەن قاغىغا قاراپ، قىمىرلاپمۇ قويماستىن:

— ئۇنى قوغلاپ نېمە قىلىمىز، قارا، ئۇنىڭ قاپقارا كىرلىشىپ كەتكىنىنى، ئۇنىڭغا سوپۇن بىزدىنمۇ بەك كېرەك! — دەپتۇ.

(تۈرك)

ئۇ دۇنيا بىلەن بۇ دۇنيانىڭ ئارىلىقى

قوشنىسى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئىمام ئاخۇنۇم ھەر كۈنى قۇرئان تەپسىر قىلىغاندا بىزگە دەيدىغان ئۇ دۇنيا بىلەن بۇ دۇنيانىڭ ئارىلىقى زادى قانچىلىك؟

ئەپەندىم قوشنىسى تۇرغان يەرگە بىر بەلگە قىلىپ قويۇپ، مەھەللىنىڭ چېتىدىكى زاراتگاھلىققا مېڭىپتۇ.

— ھوي ئەپەندىم، نەگە بارىسىز؟ مېنىڭ سوئالىمغا تېخى جاۋاب بەرمىدىڭىزغۇ؟ — دەپتۇ قوشنىسى.

— سىز مۇشۇ يەردە تۇرۇپ تۇرۇڭ، مەن ئۇ دۇنيا بىلەن بۇ دۇنيانىڭ ئارىلىقىنى ئۆلچەپ كېلەي، قايتىپ كەلگەندە سىزگە جاۋاب بېرەي، — دەپتۇ ئەپەندىم كېتىۋېتىپ.

(ئۇيغۇر)

بۇ يەرنىڭ ئاي - كۈنى ماڭا يات

ئەپەندىم باشقا بىر شەھەرگە كەپتۇ. كوچىدا بىرى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، بۈگۈن ئايغا قانچە؟

— بۇ يەرگە دەسلەپ كېلىشىم، بۇ يەرنىڭ ھەممە ئىشى ماڭا يات، بۇ يەرنىڭ ئاي - كۈنى بىلەن تونۇشلۇقۇم بولمىسا، سىزنىڭ بۇ سوئالىڭىزغا قانداق جاۋاب بېرىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئوخشاش كۆزدە قاراش

ئەپەندىم ئالدىراش بولۇپ كېتىپ بىرنەچچە ئاغىنىسىنىڭ چېيىغا قاتنىشالماپتۇ. بۇ ئاغىنىلىرى ئەپەندىمدىن ئاغرىنىپ شۇنداق دەپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز ھەمىشە ئادەمگە ئىككى خىل كۆزدە قارايدىكەنسىز، ئوخشاش كۆزدە قارىشىڭىز كېرەك.

بىر كۈنى ئەپەندىم ھېلىقى ئاغىنىلىرىنىڭ قاتناشقان بىر چايغا قاتنىشىپتۇ. ئۇ بىر پارچە لاتا بىلەن ئوڭ كۆزىنى تېڭىۋېلىپ كىرىپ كەپتۇ، ھېلىقى ئاغىنىلىرى كۆرۈپ ھەيران بولۇپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئوڭ كۆزىڭىزگە نېمە بولدى؟ ئاغرىپ قالدىمۇ ـ يا؟

— ياق، ئوخشاش كۆزدە قاراش ئۈچۈن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

ئېشەكنىڭ دۈمبىسىدە

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— دۇنيانىڭ جەننىتى نەدە؟

— يەر يۈزىدىن بىر گەز ئېگىزلىكتىكى يەردە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

ھېلىقى كىشى يەنە سوراپتۇ:

— سىز قانداق بىلدىڭىز؟

— بىر كۈنى مەن قىرىق - ئەللىك چاقىرىم يەرنى ياياق مېڭىپ، چارچاپ ھالىم قالماپتۇ، پۇتلىرىم ئىششىپ كېتىپتۇ. كېيىن مەن ئېشىكىمگە مىنىۋالدىم. شۇنىڭدىن كېيىن مەن جەننەتنىڭ بىر گەز ئېگىزلىكتىكى ئېشەكنىڭ دۈمبىسىدە ئىكەنلىكىنى بىلدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خام كىشى خام ناننى يەڭ

بىر كىشى ئەپەندىمنىڭ ناۋايخانىسىدىن نان ئالماقچى بوپتۇ. ئۇ يانچۇقىدىكى پۇلنى ئېلىپ ساناپ باقسا، پۇل بىر نانغا يەتمىگۈدەك. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئادەم ئەپەندىمگە:

— ئەپەندىم، مەن بىرئاز خامراق ئادەم، ھەمىشە بىر نەرسەمنى يىتتۈرۈپلا يۈرىمەن. بۇ يەرگە كەلگۈچە نان ئالماقچى بولغان پۇلۇمنىڭ يېرىمىنى يىتتۈرۈپ قويۇپتىمەن، قانداق قىلسام بولىدۇ؟ — دەپتۇ.

بۇنى ئاڭلىغان ئەپەندىم، تونۇردىن تېخى پىشمىغان بىر خام ناننى ئېلىپ ئۇنىڭغا سۇنۇپ:

— ئەمىسە، سىز خام نان يەڭ! — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

كۆزسىز ئوزۇك ۋە ئۆگزىسىز ئۆي

بىر كۈنى ياقا يۇرتلۇق بىر كىشى قولىدىكى مەرۋا-يىت كۆزى چۈشۈپ كەتكەن بىر ئۈزۈكنى چىقىرىپ، ئىززەت - ئىكرام بىلەن ئەپەندىمنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ:

— ئەپەندىم، مەن يا تۇغقىنىم، يا تونۇشۇم يوق ياقا يۇرتلۇق مۇساپىرمەن، ئاڭلىسام سىزنى خۇداغا يېقىن ئادەم دەيدۇ. مەن ئۈچۈن بىر دۇئا قىلىپ قويۇ-سىڭىز، خۇدا ماڭا بىر ئېغىز ئۆي بەرسە! قىش كېلەي دەپ قالدى، يېتىپ - قوپىدىغان جايىم بولمىسا بولما-دۇ، بۇ ئۈزۈكنى قوبۇل قىلغايسىز! — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئىككى قولىنى دۇئاغا كۆتۈرۈپ، خۇدا-دىن تىلەپتۇ:

— قادىر ئاللا ئىگەمسەن، بۇ بىچارە مۇساپىر ماڭا كۆزسىز ئۈزۈك تەقدىم قىلدى، ئۇنىڭغا بىر ئۆگزىسىز ئۆي ئىنئام قىلغايسەن، ئامىن!

(ئۆزبېك)

بالامنىڭ دادىسى ئالەمدىن ئۆتتى

بىر كۈنى ئەپەندىم قارا كىيىم كىيىپ بازارغا چىقىپتۇ.
بىر كىشى ئەپەندىمنى زاڭلىق قىلىپ سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، ئۆيىڭىزدە بىرەرى ئالەمدىن ئۆتتىمۇ، قارىلىق كىيىم كىيىۋاپسىزغۇ؟
— بىزنىڭ بالىنىڭ دادىسى ئالەمدىن ئۆتتى، — دېيىشكە مەجبۇر بوپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئارغامچا بىلەن چىك باغلىۋېلىڭ

ئەپەندىم تېۋىپلىك قىلىپ يۈرگەن كۈنلىرىدە بىر ئاغرىق كىشى كېلىپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، مەن بەكلا ئۇنتۇغاق بولۇپ كەتتىم. ھەربىر ئىش يادىمغا كەلسە، خۇددى قانىتى باردەك كاللامدىن پۇررىدە قىلىپ ئۇچۇپ كېتىدۇ، بۇنىڭ ئامالى بارمۇ؟

— ئامالى بار، — دەپتۇ ئەپەندىم قولىنى ئىملاپ، — بۇنىڭدىن كېيىن ھەربىر ئىش يادىڭىزغا كەلگەندە، ئۇنى ئارغامچا بىلەن چىك باغلىۋېلىڭ!

(ئۇيغۇر)

كەتمەن بىلەن كولاڭ

بىر كۈنى موللام ئېشىكىنى مىنىپ مەدرىسىگە مېڭىپتۇ، يولدا تۇساتتىن بىر قىرغاۋۇل پالاقشىپ چىقىپ، موللامنىڭ ئېشىكىنى ئۈركۈتۈۋېتىپتۇ. موللام بىر دۆۋە يانتاقنىڭ ئۈستىگە يىقىلىپ چۈشۈپ، قوللىرىغا تىكەن سانجىلىپ كېتىپتۇ.

موللام مەدرىسىگە كېلىپ، قوللىرىغا كىرىپ كەتكەن تىكەنلەرنى بىر تال يىڭنە بىلەن كوچىلاپ ئالغىلى تۇرۇپتۇ. بۇنى ئەپەندىم كۆرۈپ قېلىپ:

— تەقسىر، ئالىقىنىڭىزغا كۆچەت تىككەن ئوخشىمامسىز؟ — دەپ چاقچاق قىپتۇ.

— شۇنداق، — دەپتۇ موللام جاۋابەن، — سىزنىڭ دادىڭىز بۇ كۆچەتلەرنىڭ ئۈچىنى ھەرىلەپ كېسىۋېلىپ، ئۆيۈڭلارغا لىم قىلىشۇالغانىدى، ئەمدى مەن بۇ كۆچەتلەرنىڭ يىلتىزىنى كولاۋاتىمەن.

— كىچىككىنە يىڭنە بىلەن كولىسىڭىز بەك ئاستا بولۇپ قالارمىكىن، كەتمەن بىلەن كولاڭ، تېزرەك بولىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

قۇلىقىڭىزغا پاختا تىقىۋېلىڭ

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، مەن كۆپچىلىك ئالدىدا ناخشا ئېيتىسام ھودۇقۇپ كېتىپ ياخشى ئېيتالمايمەن. سىزچە قانداق قىلسام بولار؟

— بۇنىڭ ئىشى ئاسان، — دەپتۇ ئەپەندىم جاۋابەن، — ناخشا ئېيتقان ۋاقتىڭىزدا ئىككى قۇلىقىڭىزغا پاختا تىقىۋېلىڭ، ئۆزىڭىز ئېيتقان ناخشىنى ئاڭلىمىسىڭىزلا ھودۇقمايسىز.

(ئۇيغۇر)

ئېھرام

ئەپەندىم بىر دەرەخ بېشىغا چىقىۋېلىپ، بىر تال شاخنىڭ ئۈستىدە خۇش پۇراق گۈللەرنى پۇراپ، قۇشلارنىڭ سايرىشىنى ئاڭلاپ، ساپ ھاۋادىن نەپەس ئېلىپ ئاپئاق قاقلىنىپ ئولتۇرۇپتۇ.

بۇنى كۆرگەن بىر يولۇچى:

— نېمە قىلىۋاتىسىز، ئەپەندىم؟ — دەپ سوراپتۇ.

— مەن ھەيۋەتلىك ئېھرامغا چىقىپ ئولتۇرۇپتىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— بۇ يەردە ئېھرام نېمە ئىش قىلسۇن، يەنە كېلىپ ئېھرامغا چىقىدىغان تۆت يول بولۇشى كېرەك، ھەربىر يول ئېھرامنىڭ بىر تەرىپىگە جايلاشقان، بۇ بىر تۈپ دەرەخ ئىكەنغۇ!

— ئېيتقىنىڭىز توغرا، — دەپتۇ ئەپەندىم، — بۇ يەردىكى يوللار تېخىمۇ قىزىق، قۇشلار يولى، گۈل - چېچەكلەر يولى، شامال يولى ۋە ئاپتاپ يولى، ئۇلارنىڭ قايسىسى ئېھرامدىن قېلىشىدۇ؟

(ئافغان)

قۇملۇقتا يوگورۇش

بىر كۈنى ئەپەندىم ئاغىنىسىگە:

— قۇملۇقتا ماڭغان چاغلىرىمدا، بىر پۈتۈن بەدەۋىلەر[1] قەبىلىسىنى كېيىكتەك چاپتۇرۇۋېتىمەن، — دەپتۇ.

— قانداق ئۇسۇل بىلەن چاپتۇرۇۋېتىسىز؟

— بۇ ئاسان، مەن بىر چۆمۈچ سوغۇق سۈنى كۆتۈرۈپ ئالدىمغا قاراپ يوگورىدىغان بولسام، ئۇلار ئارقامدىن قوغلىشىپ يوگورىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئافغان)

1 بەدەۋىلەر — سەئۇدى ئەرەبىستانىدىكى يەرلىك قەبىلىنىڭ نامى.

خىيالدىكى پۇراق

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ بەك شورپا ئىچكۈسى كې-
لىپ كېتىپتۇ - دە، خوتۇنىغا:

— شۇ تاپتا بىر چىنە مەززىلىك شورپا بولغان
بولسا نېمىدېگەن ياخشى بولاتتى - هە! — دەپتۇ.

دەل شۇ چاغدا بىرى ئىشىكنى قېقىپتۇ. ئەپەندىم
ئىشىكنى ئېچىپ قارىسا، قوشنىسىنىڭ بالىسى بىر
قۇرۇق چىنىنى كۆتۈرۈپ ئىشىك تۈۋىدە تۇرغۇدەك.

— ئەپەندىم، ئاتا - ئانام ئاغرىپ قالغانىدى، ئۆي-
لىرىدە مەززىلىك شورپا بولسا بىر چىنە بەرگەن
بولسىلا؟ — دەپتۇ بالا.

بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئەپەندىم ئۆز - ئۆزىگە پىچىر-
لاپ:

«خۇدايا توۋا، بىزنىڭ بۇ قوشنىلار خىيالىمدىكى
مەززىلىك پۇراقنىمۇ پۇرىۋالغىنىنى قاراڭلار، هېلىلا
شورپىنىڭ تەمىنى خىيال قىلىپ تۇرسام، شۇ خىيالىم-
دىكى تەمنى سوراپ كىرگىنىنى قارىمامدىغان» دەپتۇ.

(تۈرك)

ئىسمىڭمۇ ئۆزگىرىپ كېتىپتۇ

بىر كۈنى ئەپەندىم كوچىدا كېتىۋېتىپ، ئاغىنىسىغا ئوخشايدىغان بىر كىشىنى ئۇچرىتىپتۇ، ئۇ كىشى ئەپەندىمگە قارىماي كېتىپ قاپتۇ. ئەپەندىم كەينىدىن بېرىپ، ئۇنىڭ دولىسىغا بىرنى ئۇرۇپ:

— ۋۇي، ھەسەن قارى، ئەجەب ئۆزگىرىپ كېتىپسىنا؟ ئاغىنەڭنىمۇ تونۇمايدىغان بولۇپ كېتىپسەن! — دەپتۇ.

ھېلىقى كىشى كەينىگە بۇرۇلۇپ قارىسا، تونۇمايدىغان بىر كىشى، شۇنىڭ بىلەن ئاچچىقى كېلىپ:

— مەن ھەسەن قارى ئەمەس، ئابدۇللا بولىمەن! — دەپتۇ.

ئەپەندىم خاتا تونۇپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىپ، دەرھال:

— پاھ - پاھ، ئىسمىڭمۇ ئۆزگىرىپ كېتىپتۇ - دە! — دېگىنىچە كېتىپ قاپتۇ.

(ئۇيغۇر)

خۇدايىم بۇيرۇسا

بىر كۈنى ئەپەندىم پىيادە بازارغا كېتىۋاتسا بىر ئاغىنىسى ئۇچراپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، نەگە ماڭدىڭىز؟

— ئۇلاغ بازىرىغا بېرىپ ئېشەك ئالغىلى! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— ئەپەندىم، خۇدا بۇيرۇسا ئېشەك ئالغىلى دەڭ! — دەپتۇ ئاغىنىسى.

— نېمىشقا؟ پۇل يانچۇقۇمدا، ئېشەك بازاردا تۇر-سا! — دەپتۇ ئەپەندىم.

ئەپەندىم ئۇلاغ بازىرىدا تازا زەن قويۇپ ئېشەك تاللاۋاتقان چاغدا، بىر ئوغرى ئۇنىڭ يانچۇقىدىن پۇلىنى ئوغرىلاپ كېتىپتۇ.

ئەپەندىم ئامالسىز ئاچچىق بىلەن ئۆيىگە قايتىپ كېتىۋاتسا، ھېلىقى ئاغىنىسى يەنە ئۇچراپ:

— ئەپەندىم، قېنى ئالغان ئېشىكىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— خۇدا بۇيرۇسا، پۇلۇمنى ئوغرىغا بەردىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

قوغداپ قالغانلىرىغا بارىكاللا

بىر كۈنى پادىشاھ شىكاردا ناھايىتى چىرايلىق بىر قۇشنى كۆرۈپ قېلىپ، ئوقياسىنى تازا چەنلەپ بىر ئېتىپتىكەن، ئوق تەگمەي قۇش ئۇچۇپ كېتىپتۇ. بۇنى كۆرگەن ئەپەندىم:

— بارىكاللا! بارىكاللا! — دەپ ۋارقىراپ كېتىپتۇ.

پادىشاھ:

— ھە، نېمە دەيسەن؟ مېنى مەسخىرە قىلىۋاتامسەن! — دەپ غەزەپ بىلەن ۋارقىراپتۇ.

— يوقسۇ، پادىشاھىم، مەن سىلىنىڭ ئاجىز جانىۋارلارنى قوغداپ قالغانلىرىغا بارىكاللا دەۋاتىمەن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم تەزىم قىلىپ تۇرۇپ.

(تۈركمەن)

تەلىيىڭ مەندىن ياخشىكەن

بىر كۈنى ئەپەندىم بېلىق تۇتماقچى بولۇپ دەرياغا قارماق سېلىپ ئولتۇرغانىكەن، بىر ئاغىنىسى كېلىپ نېرىسىدا بېلىق تۇتماقچى بوپتۇ. بىراق خېلى ۋاقىتقىچە ھېچنېمە تۇتالماپتۇ.

— ئەپەندىم، بۈگۈن تەلىيىم قېچىپتۇ، ئۈچ سائەت ئولتۇرۇپ بىرەر بېلىقنىڭ بالىسىنىمۇ تۇتالمىدىم! — دەپ ۋارقىراپتۇ ئەپەندىمگە قاراپ.

— ھېلىغۇ ئۈچ سائەت ئولتۇرۇپسەن، مەن ئالتە سائەت ئولتۇرۇپمۇ ھېچنېمە تۇتالمىدىم، ماڭا قارىغاندا تەلىيىڭ بارئىكەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئارغىماق مەندە قېلىۋەرسۇن

بىر كۈنى ئەپەندىم بىر باينىڭ ئىشىكى ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، ئىشىك تۈۋىدە تازا كېلىشكەن بىر ئارغىماقنىڭ باغلاقلىق تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ تازا بىر مىنگۈسى كەپتۇ ـ دە، ئارغىماقنا مىنىپ، راسا چېپىپ ئويناپتۇ.

بىر هازادىن كېيىن باي چىقىپ قارىسا باغلاقلىق ئارغىماق يوق تۇرغۇدەك. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئالاقزادە بولغان هالدا ئەتراپقا قاراپ، يىراقتىن بىرىنىڭ ئارغىماقنى تازا چاپتۇرۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپتۇ ـ دە، ئۇ ئادەم يېقىن كەلگەندە:

— هەي، نېمە ئۈچۈن مېنىڭ ماقۇللۇقۇمنى ئالماي ئارغىماقنى مىنىسەن؟ — دەپ ۋارقىراپتۇ غەزەپ بىلەن.

ئەپەندىم دەرهال:

— ئاچچىقلانمىسىلا تەقسىر، ئەگەر ئارغىماقلىرىنى مەن تۇتۇۋالمىغان بولسام، ئاللىقاچان قېچىپ كەتكەن بولاتتى! — دەپتۇ.

— قېچىپ كەتسە كەتمەمدۇ، سېنىڭ نېمە كارىڭ؟ — دەپتۇ باي.

— ئۇنداق بولسا، ئارغىمىقىم قېچىپ كېتىپتۇ
دەپ ئۆيلىرىگە كىركىتىۋەرسىلە، ئارغىماق مەندە قې-
لىۋەرسۇن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

قايناق سۇدا تەرەت ئېلىش

بىر كۈنى ئەپەندىم مولللامنىڭ «ۋاي ـ پا، ۋاي ـ پا» دېگىنىچە قايناق سۇدا تەرەت ئېلىپ، ئالدىراپ ـ تېنەپ جۇمە نامىزىغا كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قاپتۇ.

يەنە بىر جۇمە كۈنى ئەپەندىم نامازغا سەل كېچىكىپ كەپتۇ، نامازدىن كېيىن ھېلىقى موللام:

— ئەپەندىم، تەرەت ئالىدىغانغا ئىسسىق سۇ تاپالماي قالدىڭمۇ نېمە؟ نامازغا كېچىكىپ قالدىڭغۇ؟ — دەپتۇ.

— يوقسۇ، ئۆيدە قايناق سۇغۇ بار ئىدى، سىلىدەك قايناق سۇدا تەرەت ئېلىپ، چىچاڭشىپ جۇمەگە ماڭغاندىن كۆرە، ئۆستەڭ بويىغا بېرىپ، سوغۇق سۇدا تەرەت ئالىمەن دەپ كېچىكىپ قالدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

تۆت قىز چىقارغاننىڭ ئۆيى

بىر كېچىسى ئەپەندىمنىڭ مەھەللىسىگە ئوت كې-
تىپ، مەھەللىدىكىلەر قوشنا مەھەللىگە كۆچۈشكە باش-
لاپتۇ. ھەممەيلەن كوچە - كوچىلارنى ھارۋىغا بېسىپ
كۆچكەندە، ئەپەندىم بىر پالاس، ئىككى يوتقان، ئىككى
ياستۇقنى دۈمبىسىگە ئارتىپ مېڭىپتۇ.
يولدا مەھەللىلىكلەردىن بىرى ئەپەندىمنىڭ يۈكى-
نى كۆرۈپ سوراپتۇ:
— كوچە - كۆرپىڭىزنىڭ بارى مۇشۇمۇ؟ قانداق
ئۆي بۇ؟
— تۆت قىز چىقارغاننىڭ ئۆيى! — دەپ جاۋاب
بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

لەتىپە

بىر كۈنى ئەپەندىم سەرراپقا كېتىۋاتسا، يولدا مەھەللىنىڭ ياشلىرى توسۇۋېلىپ:

— ئەپەندىم، بىزگە بىر لەتىپە ئېيتىپ بېرىڭ، — دەپتۇ. ئەپەندىم:

— بىر كۈنى ئەسىردىن ئەپەندى سەرراپقا چۈشۈپتۇ، — دەپلا توختاپ قاپتۇ.

— كېيىن نېمە بوپتۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ياشلار.

— تېخى سەرراپقا چۈشمىسەم، نېمە بولغىنىنى نەدىن بىلەي، — دەپتۇ ئەپەندىم. ياشلار:

— بوپتۇ، قالغىنىنى سەرراپتىن قايتقاندا ئاڭلايلى، — دەپتۇ ـ دە، ئۇنىڭ سەرراپتىن قايتىشىنى كۈتۈپ تۇرۇپتۇ. ئەپەندىم سەرراپتىن قايتقىنىدا ياشلار يەنە سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، سەرراپقا چۈشكەندە نېمە بوپتۇ؟

— ئەخمەقكەنسىلەر، — دەپتۇ ئەپەندىم، — باشقىلار سەرراپقا چۈشسە ھېچنېمە بولمايدىيۇ، ئەپەندىم چۈشسە نېمە بولاتتى، ھېچنېمە! — دەپ كېتىپ قاپتۇ.

(ئۇيغۇر)

كىچىككىنە سەللە ئۈچۈن

نەسىردىن ئەپەندى ئادەتتە سەللە ئورىمايدىكەن. بىر كۈنى ئۈشتۈمتۇتلا ئۆيىدىكى ئاق لۆڭگىنى سەللە قىلىپ ئوراپ بامدات نامىزىغا بېرىپتۇ. ئەپەندىم مەسچىتتىن قايتىپ ھويلىسىغا كىرسە، ئىتى تونۇماستىن قاۋىغىنىچە ئەپەندىمگە ئېتىلىپتۇ. ئەپەندىم بېشىدىكى سەللىسىنى ئېلىپ كەينىگە تىقىپتۇ ـ دە:

— ھەي ـ ھەي، كىچىككىنە سەللە ئۈچۈن شۇنچىلىك قىلىسەنۇ، قازى ـ ئىشان، ئىمام ـ موللىلارنى كۆرسەڭ يەپلا قويىدىغان ئوخشايسەن، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئەخمەق پەرىشتە

يېشى ئەللىكتىن ئېشىپ قالغان بىر بويتاق ئەپەن-دىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئادەم خوتۇن ئالمىسا نېمە بولىدۇ؟

— خوتۇن ئالمىغان كىشى پەرىشتە بولۇپ ئاسمانغا ئۇچۇپ كېتىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— مانا، مەن ئۇچۇپ كەتكىنىم يوققۇ! — دەپتۇ ئۇ كىشى.

ئەپەندىمنىڭ ئاچچىقى كېلىپ:

— تولىمۇ ئەزمە ئادەم ئىكەنسىز! پەرىشتىلەر ئىچىدىمۇ بىرەر - يېرىم ئەخمىقى بولىدۇ - دە! — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

ئەپەندىم بىناماز

ئەپەندىم بىنامازلىق بىلەن ئەيىبلىنىپ سوراققا تارتىلىپتۇ.

— ئەپەندىم، نېمىشقا مەسچىتكە چىقمايسىز؟ — دەپ سوراپتۇ قازى.

— نامازنى ئۆيۈمدە ئوقۇيمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— يالغان، — دەپتۇ قازى، — ئۆيىڭىزدە ئوقۇسىڭىز ئېيتىپ بېقىڭە، خۇپتەن نەچچە رەكەت؟

— يىگىرمە رەكەت، تەقسىر، — دەپتۇ ئەپەندىم.

قازى ئەپەندىمنى دەررىگە بېسىشقا بۇيرۇپتۇ. دەررە يەۋاتقان ئەپەندىمگە ئىچ ئاغرىتقان بىر كىشى ئاستا پىچىرلاپتۇ:

— ئەپەندىم، ئون رەكەت دەڭ، قۇتۇلىسىز.

— يىگىرمە دېسەم بۇنچىلىك ئۇرۇۋاتىدۇ، ئون دېسەم ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈپ قويار! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

بوپتۇ

ئەپەندىم ئۇخلاۋېتىپ خوراز سېتىپ چۈش كۆرۈپ-
تۇ. ئەپەندىم خورىزىنى ئون بەش تەڭگىگە دەپتۇ. خېرى-
دار بەش تەڭگىگە سوراپتۇ. شۇ تەرىقىدە سودىلىشىپ،
خورازنىڭ نەرخى توققۇز تەڭگىگە چىققاندا ئەپەندىم ئويى-
غىنىپ كېتىپتۇ. قارىسا چۈشى ئىكەن. ئەپەندىم دەر-
ھال كۆزىنى يۇمۇپتۇ ـ دە، قولىنى سوزۇپ:
«بوپتۇ، توققۇز تەڭگە بولسىمۇ بېرىپ، خورازنى
ئەكېتىۋەر» دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئوينىۋالسۇن

ئىمام ئەپەندىمنى روزا تۇتماپسەن دەپ ئەيىبلەپ، قازىخانىغا ئېلىپ بېرىپتۇ. قازى ئەپەندىمگە كايىپ:

— ئەپەندىم، دىندىن تاندىڭىزمۇ، نېمىشقا روزا تۇتمايسىز؟ — دەپتۇ.

— تەقسىر، يىلدا بىر قېتىم كېلىدىغان روزىنى تۇتۇپ نېمە قىلىمىز، ئەركىن - ئازادە ئوينىۋالسۇن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئەمدىكىسىنى ئۆزىڭىز تېپىڭ

بىر كۈنى ئەپەندىم بازارغا كېتىۋاتسا، تام قوشنىد-
سى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئاخشام ھويلاڭلاردا غوۋغا كۆتۈرۈ-
لۈپ كەتتىغۇ، نېمە بولدى؟

— ھېچ گەپ يوق، ئۆيدىكىلەر بىلەن گەپ تالى-
شىپ قالدۇق! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئەمىسە گۈرسۈلدىگەن ئاۋاز چىقتى، ئۇ نېمە؟

— پەرىجەم سۈپىدىن چۈشۈپ كەتكەن، — دەپتۇ
ئەپەندىم. قوشنىسى ھەيران بولۇپ:

— پەرىجىمۇ گۈرسۈلدەمدۇ؟ — دەپتۇ.

— ئەمدىكىسىنى ئۆزىڭىز تېپىڭ، پەرىجەمنىڭ
ئىچىدە ئۆزۈم بولغاندىن كېيىن گۈرسۈلدىسىمۇ گۈر-
سۈلدىگەندۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

خىجىللىق

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە ئوغرى كىرىپتۇ. ئەپەندىم دەرھال قۇرۇق ساندۇقنىڭ ئىچىگە كىرىۋاپتۇ. ئوغرىلار ئۆيدىن قولغا چىققۇدەك بىرەر نەرسە تاپالماي، ئاخىر ساندۇقنى ئېچىپتىكەن، ساندۇقتىن ئەپەندىم چىقىپتۇ.

— ساندۇقتا نېمە ئىش قىلىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئوغرىلار.

— ئۆيۈمدە سىلەرگە يارىغۇدەك نەرسىنىڭ يوقلۇقىدىن خىجىل بولۇپ ساندۇققا كىرىۋالدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خۇدا بەرگەن ئات

ئەپەندىم كوچىدىن بىر تال تاقا تېپىۋاپتۇ ـ دە، خۇشال هالدا خوتۇنىغا:

— خوتۇن، شۇكرى قىل، خۇدا بىزگە ئات بەردى، — دەپتۇ.

— قېنى ئات، ياياق كەلدىڭىزغۇ؟ — دەپتۇ خوتۇنى.

— مانا بىر تال تاقا، يەنە ئۈچ تال تاقا بىلەن تۆت پۇت بەرسە ئات دېگەن شۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(قىرغىز)

گەپ سەللىدە بولسا...

بىر كۈنى ئەپەندىم يوغان سەللە ئوراپ مەسچىتتىن قايتىپ كېلىۋاتسا، يولدا ئۇچرىغان بىرى ئەپەندىمگە بىر خەتنى سۇنۇپ ئوقۇپ بېرىشىنى ئۆتۈنۈپتۇ:

— خەت تونۇمايمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— شۇنچە يوغان سەللىڭىز تۇرۇپ، خەت تونۇمىغىنىڭىز قىزىق! — دەپتۇ ھېلىقى كىشى.

ئەپەندىم بېشىدىكى سەللىنى ئېلىپ ھېلىقى كىشىگە كىيدۈرۈپتۇ-دە:

— گەپ سەللىدە بولسا، قېنى ئۆزىڭىز ئوقۇپ كۆرۈڭ، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

بىر قوشۇقمۇ قېتىق يوق

بىر كۈنى ئوۋدىن ھېرىپ قايتقان پادىشاھ ئۇسساپ كېتىپ ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە كەپتۇ ـ دە، ئەپەندىمنى چاقىرىپ:

— ھەي ئەپەندىم، قېنى قېتىقىڭىزنى ئاچىقىڭ، ئۆلگۈدەك ئۇسساپ كەتتۇق! — دەپتۇ.

ئەپەندىم پادىشاھنىڭ ئالدىغا چىقىپ:

— پادىشاھئالەم، ئەپۇ قىلغايسىز، ئۆيدە بىر قوشۇقمۇ قېتىق يوق ئىدى، — دەپتۇ. ئەپەندىمدىن رەنجىگەن پادىشاھ ئۈمىدسىز ھالدا ئېتىنى بۇراپتۇ ـ دە، يولىغا مېڭىپتۇ.

ئۇلار خېلى ئۇزاپ كەتكەندىن كېيىن، ئەپەندىم قېتىق ئۇيۇتىدىغان تەڭنىسىنى كۆتۈرۈپ چىقىپ، پادىشاھنىڭ ئارقىسىدىن ۋارقىراپتۇ:

— ھەي، پادىشاھئالەم، بۇ ياققا كېلىڭ!

پادىشاھ ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرى بۇ قېتىم ئەپەندىم قېتىق بېرىدىغان بولدى دەپ ئويلاپ، ئاتلىرىنى چاپتۇرغىنىچە يېتىپ كەپتۇ.

ئەپەندىم تەڭنىسىنى ئۇرۇپ كۆرسىتىپ:

— ئىشەنمىسىڭىز تەڭنىگە قاراپ بېقىڭ، پادىشا-
ھىئالەم، — دەپتۇ.

(قىرغىز)

ئۆزۈڭلارنى ئۆگزىدىن تاشلاپ كۆرۈڭلار

ئەپەندىم ئۆگزىنىڭ قارلىرىنى تازىلاۋېتىپ، تېيىلىپ كوچىغا يىقىلىپ چۈشۈپتۇ ـ دە، ئورنىدىن تۇرالماي يېتىپتۇ. كوچىدىن ئۆتكەنلەر توپلىشىپ كېلىپ ئەپەندىمدىن ئەھۋال سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، نېمە بولدىڭىز؟ نېمىشقا يېتىۋېرىسىز؟

— نېمىشقا تۇرمىغانلىقىمنى بىلگۈڭلار كەلسە، ئۆزۈڭلارنى ئۆگزىدىن تاشلاپ كۆرۈڭلار، ئاندىن مېنى يۆلەپ قويۇش ئىسىڭلەرگە كېلىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

پادىشاھلىق تالىنىڭ پوقىقى

ئەپەندىم كىچىدە يېزىغا كېتىۋاتسا ئۇۋدىن قايتقان پادىشاھ، نۆكەرلىرى بىلەن ئالدىدىن چىقىپ قاپتۇ. ئەپەندىم دەررۇ ئېرىق بويىدىكى يوغان تالىنىڭ كاۋىكىغا كىرىپ يوشۇرۇنۇۋاپتۇ. پادىشاھ تالىنىڭ كاۋىكىدىكى ئادەمنىڭ شەپىسىنى سېزىپ:

— كىمسەن؟ — دەپ ۋارقىراپتۇ.

ئەپەندىم:

— تالىنىڭ پوقىقى! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

— تالىنىڭ پوقىقىمۇ شۇنداق يوغان بولامدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— مەن پادىشاھلىق تالىنىڭ پوقىقى، شۇڭا يوغىنىاپ كەتكەن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

كىم هاماقەت

ئەپەندىم پېشىن نامىزىغا كىرگەندە ئېشىكىنىمۇ مەسچىتكە ئەكىرىپ بوسۇغىغا باغلاپ قويۇپتۇ. بۇنى كۆرگەن ئىمام:

— ئېشەكنى مەسچىتكە ئەكىرگەن قايسى هاماقەتنىڭ ئىشى؟ — دەپ ۋارقىراپتۇ.

ئەپەندىم ئورنىدىن تۇرۇپ:

— كىم هاماقەت ئىكەن، تەقسىر؟ — دەپتۇ ئىمامغا، — سىزنىڭ بىر تەڭگىلىك كەشىڭىز مېهرابتا تۇرسا گەپ يوق، مېنىڭ بەش تەڭگىلىك ئېشىكىم بوسۇغىدا تۇرسا هاماقەتلىكمىكەن!

(ئۇيغۇر)

چۈشۈشكە يارىشا چىقىش

ئەپەندىم بالىخانىدا دەم ئېلىپ ياتسا، بىر قوشنىسى هويلىدا تۇرۇپ ۋارقىراپتۇ:

— هوي، ئەپەندىم بارمۇسىز؟

ئەپەندىم ئورنىدىن تۇرۇپ:

— خوش، نېمە گەپ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بۇياققا چۈشۈڭچۇ، گەپ بار ئىدى.

ئەپەندىم بالىخانىدىن چۈشۈپ قوشنىسىنىڭ ئالدىغا كەلگەندە، قوشنىسى:

— ئەپەندىم، سۈتىڭىز بولسا بىر چىنە بېرىپ تۇرسىڭىز بوپتىكەن، — دەپتۇ.

ئەپەندىم «يۇرۇڭ» دېگىنىچە قوشنىسىنى بالىخانىغا باشلاپ چىقىپ:

— بۈگۈن موزاي ئېمىپ قويۇپتۇ ئەمەسمۇ، ئۆيدە بىر قوشۇقمۇ سۈت يوق، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

قوشنىسى رەنجىپ:

— بالىخانىغا باشلاپ چىققۇچە، هويلىدىلا مۇشۇ گەپنى دېسىڭىز بولماسمىدى، — دەپتۇ.

— سىزمۇ مېنى تۆۋەنگە چاقىرىپ چۈشكۈچە،

هويلىدا تۆرۆپلا سۈت سورىسىڭىز بولماسمىدى؟ چۈ-
شۈشكە يارىشا چىقىش دىگەن مانا شۇ، — دەپ جاۋاب
بىرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

مەخپىيەتلىك

بىر كىشى ئەپەندىمدىن:

— ئەپەندىم، سىز كىمنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ھەممىدىن ياخشى بىلىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— مېنىڭ كۆڭلۈم خەقنىڭ مەخپىيەتلىكىنى قاچىلايدىغان ئامبار بولمىسا، نەدىن بىلەي، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

****

ئېشەك ئوغرىلاشنىڭ جەريانى

ئەپەندىمنىڭ ئېشىكىنى ئوغرى ئاپتۇ. قولۇم ـ قوشنا، دوست ـ ئاغىنىلىرى ئارقا ـ ئارقىدىن كېلىپ كۆڭۈل سوراپتۇ.

ئۇلارنى كۈتۈۋېلىشقا كەتكەن چىقىم بىر ئېشەك-نىڭ پۇلىدىن ئېشىپ كېتىپتۇ.

بىر كۈنى تولا گەپ قىلىدىغان يەنە بىر ئاغىنىسى كېلىپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئېشىكىڭىزنى بىر كىشى ئوغرىلىدى-مۇ ياكى بىر نەچچە كىشى ئوغرىلىدىمۇ؟ ئوغرى ئېشى-كىڭىزنى مىنىپ چىقىپ كەتتىمۇ ياكى يېتىلەپ چىقىپ كەتتىمۇ؟ ئېشىكىڭىز ئىشىكتىن چىقىپ كەتكۈچە ئاۋ-ۋال ئوڭ پۇتىنى سالدىمۇ ياكى سول پۇتىنى سالدىمۇ؟ ئېشىكىڭىز ئوغرىنىڭ كەينىدىن زورمۇ زور ماڭدىمۇ ياكى ئىختىيارىي ماڭدىمۇ؟...

— يەنە بىر ئېشىكىمنى ئوغرى ئالغاندا سىزنى چاقىرىپ كېلەي، سىز ئوغرىلاش جەريانىنى ئۆز كۆزى-ڭىز بىلەن كۆرۈپ تۇرۇڭ، — دەپتۇ ئەپەندىم ئۇنىڭغا.

(تۈرك)

بۇنىسنى بىلگەن بولسام

ئەپەندىمنىڭ ئىككى قىزى بار ئىكەن، بىرىنىڭ ئىسمى پاتىمە، بىرىنىڭ ئىسمى زۆھرە ئىكەن. ئەپەندىم پاتىمەنى بىر دېھقانغا ياتلىق قىپتۇ. زۆھرەنى بىر ياغاچ-چىغا ياتلىق قىپتۇ. ئالتە ئاي ئۆتكەندىن كېيىن، ھاۋا سوغۇق بىر كۈنى ئىككى قىزى دادىسىنى يوقلاپ كەپ-تۇ. ئۇلار مەشنى چۆرىدەپ ئولتۇرۇپ ئۇزاقىچە پاراڭ-لىشىپتۇ.

پاتىمە ئەپەندىمگە:

— دادا، سىز قېرىدىڭىز، يول ماڭمىقىڭىزمۇ تەس. بۇ يىل ھاۋا ياخشى بولسا، ھۆل - يېغىن كۆپ بولسا، كۈيئوغلىڭىز تېرىغان بۇغدايلار ياخشى ھوسۇل بېرىدۇ. خۇدايىم بۇيرۇسا، كۈزدە سىزگە بىر ئات ئېلىپ بەرسەك، سىز پىيادە ماڭمىسىڭىزمۇ بو-لىدۇ، — دەپتۇ.

زۆھرە دادىسىغا شۇنداق دەپتۇ:

— دادا، بۇ يىل ھاۋا قۇرغاق بولسا، شەھەرلىك-لەر چوقۇم ياغاچتىن كۆپلەپ ئۆي - جاي سالدۇرىدۇ. كۈيئوغلىڭىز ئۇ چاغدا كۆپ پۇل تاپىدۇ. خۇدايىم بۇي-رۇسا كۈز كەلسە سىزگە بىر ئىنەك ئېلىپ بەرسەك،

ھەر كۈنى سۈت ئىچەلەيسىز، سۈت دېگەن ياشانغان ئادەمگە ماغدۇر بولىدۇ.

بۇنى ئاڭلىغان ئەپەندىم پېشانىسىگە بىرنى ئۇ- رۇپتۇ - دە:

— ۋاي - ۋۇي، بىرىڭلار يامغۇرنى تىلىسەڭلار، بىرىڭلار قۇرغاقچىلىقنى تىلەيدىكەنسىلەر، بۇنىسىنى بىلگەن بولسام، ھەر ئىككىڭلارنى تۆگىچىلەرگە بەرگەن بولاتتىم، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

بۈگۈن ھەپتىگە قانچە؟

بىرى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، بۈگۈن ھەپتىگە تۆتمۇ، بەشمۇ؟

— مەن ھەپتە ئېلىپ ساتىدىغان ئادەم بولمىسام، ھەپتىنىڭ قانچىلىكىنى نەدىن بىلەي؟ — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

قوي ۋە جوۋازچى

ئەپەندىمدىن بىر كەمبەغەل كىشى سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، كىم قۇربانلىققا قوي سويسا، قىيامەت كۈنى پىلسىرات كۆۋرۈكتىن شۇ قوينى مىنىپ ئۆتەرمىش، راستمۇ؟
— راست.
— ئەگەر قوي سويۇشقا كۈچى يەتمەي، زىغىر يېغىدىن پولۇ قىلغان بولسىچۇ؟
— ئۇ چاغدا جوۋازچىنى مىنىپ ئۆتىدۇ. مىنىپ ئۆتۈشكە قويدىن كۆرە جوۋازچى ئىشەنچلىكرەك… — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

باھانە

ئەپەندىمدىن بىر كىشى غەلۋىر سوراپ كىرگەندىكەن.

ئەپەندىم:

— غەلۋىرنىغۇ جىنىم بىلەن بېرەتتىم، ئەمما ئۈچ كۈن بولدى ئىچىگە سۇ قۇيۇپ قويغانتىم، — دەپتۇ.

— غەلۋىردىمۇ سۇ تۇرامدۇ؟ — دەپتۇ ئۇ كىشى.

— بەرمەسلىككە باشقا باھانە تېپىپ بېرىڭ بولمىسا، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئۆكۈزدىن سوراڭ

بىر كۈنى ئەپەندىم بازاردىن ئۆكۈز ئېلىپ يېتىلەپ كېتىۋاتسا، يولدا ئۇچرىغانلار ئۆكۈزنى نەچچىگە ئالدىڭىز دەپ سوراۋېرىپ، ئەپەندىمنى زېرىكتۈرۈپ قويۇپتۇ. ئەپەندىم ئۆكۈزنىڭ ئارغامچىسىنى بېلىگە باغلاپتۇ-دە، ئۆكۈزنىڭ ئارقىسىدىن ھەيدەپ مېڭىپتۇ. يولدا يەنە بىرى:

— ئۆكۈزنى نەچچىگە ئالدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بۇرادەر، ئۆكۈز مېنى ئالدى، نەرخىنى ئۆكۈزدىن سوراڭ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ييگەنگە يارىشا

ئەپەندىم مەھەللىگە مەزىن بولۇپ ئەزان ئېيتىۋاتسا، يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان بىرى:

— ئەپەندىم، ئەزاننى ئۇنلۇكرەك ئېيتىڭ، مەھەللىنىڭ ھەممە يېرىگە ئاڭلانسۇن! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

ئەپەندىم ئەزاندىن توختاپ:

— ئەزانمۇ يېگەنگە يارىشا بولىدۇ-دە، ئەگەر سىنىڭ قورسىقىڭ تويۇپ كەتكەن بولسا، ئۆزۈڭ چىقىپ ئۇنلۇكرەك ئېيتامسەن، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

قىيما كۆمىلچى

ئەپەندىمنىڭ تويى بوپتۇ، ئۇرۇق - تۇغقان، ئەل-ئاغىنىلىرىگە داستىخان سالپتۇ. شۇ كۈنى داستىخانغا دەل ئەپەندىم ياخشى كۆرىدىغان قىيما كۆمىلچى تىزىلىپتۇ. ئۆيدىكىلەر مېھمانلارنى كۈتۈش بىلەن بولۇپ كېتىپ، ئەپەندىمنى داستىخانغا تەكلىپ قىلىشنى ئۇنتۇپ قېلىشىپتۇ. ئەپەندىمنىڭ خۇيى تۇتۇپ قاپتۇ - دە، ئۆيدىن قېچىپ چىقىپ كېتىپتۇ.

كىشىلەر بىرئازدىن كېيىن قارىسا تويى بولۇۋاتقان يىگىت يوق، شۇنىڭ بىلەن ھەممەيلەن تەرەپ - تەرەپكە چېپىشىپ، ئەپەندىمنى ئىزدەشكە باشلاپتۇ. ئاخىر ئۇنى بىر تۇغقىنىنىڭ ئۆيىدىن تېپىپتۇ.

— ئەپەندىم، توي دېگەن خۇشال بولىدىغان ئىش تۇرسا، نېمىدەپ قېچىپ يۈرىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ كۆپچىلىك.

— مەن توي قىلمايمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم ئاچچىقلاپ، — قىيما كۆمىلچىنى كىم يېگەن بولسا، توينى شۇ قىلسۇن!

(ئۆزبېك)

كەتمەننىڭ غىلىپى

ئەپەندىمنىڭ ئاغىنىلىرى كوچىدىن بىر پاي ئۆتۈك تېپىۋاپتۇ، ئۇلار بۇنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي، ئەپەندىمنىڭ ئالدىغا كۆتۈرۈپ كەپتۇ.

— ئەپەندىم، بۇ نېمە؟ — دەپ سوراپتۇ ئۇلار.

ئەپەندىمۇ دۇنياغا كەلگەندىن بېرى ئۆتۈكنى تۇنجى قېتىم كۆرۈشى ئىكەن، ئويلاپ تۇرۇپ شۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ:

— بۇ كەتمەننىڭ غىلىپى بولسا كېرەك!

(ئۆزبېك)

بىلگەنلەر بىلمىگەنلەرگە ئېيتىپ بەرسۇن

بىر كۈنى ئەپەندىم مەدرىسىگە بېرىپ ئېگىز پەش-
تاقتا چىقىپتۇ ـ دە، تالىپ ـ مولللىلاردىن سوراپتۇ:
— سىلەرگە نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىمنى بىلەم-
سىلەر؟
ھەممە بىر ئېغىزدىن «بىلمەيمىز» دېيىشىپتۇ.
— بىلمىگەن كىشىگە سۆز قىلىشنىڭ پايدىسى
يوق، — ئەپەندىم شۇنداق دەپتۇ ـ دە، پەشتاقتىن چۈ-
شۈپ كېتىپتۇ.
ئىككى ـ ئۈچ كۈندىن كېيىن ئەپەندىم يەنە مەدرى-
سىگە كېلىپ، ھېلىقى سوئالىنى تەكرارلاپتۇ.
بۇ قېتىم تالىپلار «بىلىمىز» دەپ جاۋاب
بېرىپتۇ.
ئەپەندىم:
— بىلگەن نەرسىنى ئېيتىپ ئولتۇرۇشنىڭ ھاجى-
تى يوق، — دەپتۇ ـ دە، پەشتاقتىن چۈشۈپ كېتىپتۇ.
ئەپەندىم ئۈچىنچى قېتىم يەنە شۇ سوئالنى قويۇپتىكەن،
تالىپلار مەسلىھەتلىشىپ:
— يېرىمىمىز بىلىمىز، يېرىمىمىز بىلمەيمىز، —

دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

— ئەمسە بىلگەنلىرىڭلار بىلمىگەنلىرىڭلارغا ئېيتىپ بېرىڭلار، — دەپ پەشتاقتىن چۈشۈپ كېتىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خۇدايىم بەرسۇن

بىر كۈنى ئەپەندىم تامنىڭ ئۈستىگە چىقىۋېلىپ، هويلىنىڭ تېمىنى سۇۋىماقچى بولۇپ تۇرسا، بىر كىشى ئىشىكنى قېقىپتۇ، ئەپەندىم شۇنداق قارىسا، بىر تىلەمچىكەن. تىلەمچى ئەپەندىمگە:

— تەقسىر، پەسكە بىر چۈشكەن بولسىڭىز! — دەپتۇ.

ئەپەندىم تىلەمچىنىڭ بىر ئىشى بار ئوخشايدۇ دەپ، تامنىڭ ئۈستىدىن تەسلىكتە پەسكە چۈشۈپتۇ. تىلەمچى ئەپەندىمگە:

— خۇدا يولىدا بىر سەدىقە بەرسىڭىزچۇ! — دەپتۇ.

بۇنى ئاڭلىغان ئەپەندىم ئاچچىقىدا تىلەمچىنى ئالدىغا تارتىپ، ئاغزىنى ئۇنىڭ قۇلىقىغا يېقىن تۇتۇپ:

— تامنىڭ ئۈستىگە بىر چىققان بولسىڭىز! — دەپتۇ.

ئاندىن ئىككىيلەن بىرلىكتە تامنىڭ ئۈستىگە چىقىپتۇ. ئەپەندىم تىلەمچىگە:

— بۇ يەر خۇداغا يېقىن، خۇدايىم سىزگە بەرسۇن! — دەپتۇ.

(تۈرك)

Document generated by Anna’s Archive around 2023-2024 as part of the DuXiu collection
(https://annas-blog.org/duxiu-exclusive.html).

Images have been losslessly embedded. Information about the original file can be found in PDF attachments. Some stats (more in the PDF attachments):
{
  "filename": "5bm96buY55qE6Zi/5Yeh5o+QIOesrDLniYgg57u05ZC+5bCU6K+tXzQwMTg3NTcyLnppcA==",
  "filename_decoded": "\u5e7d\u9ed8\u7684\u963f\u51e1\u63d0 \u7b2c2\u7248 \u7ef4\u543e\u5c14\u8bed_40187572.zip",
  "filesize": 9865978,
  "md5": "44739c9759e27cc51f338cbf4ccf82ad",
  "header_md5": "547b93404cecadc5696a1942022491d1",
  "sha1": "74d2e37ec5024ffde4c27cca32e6f4de8014b1e0",
  "sha256": "e816f6030db203a9a2b6b86ce45471c08b7b56e2459ad6b721894995884f1c07",
  "crc32": 133179796,
  "zip_password": "",
  "uncompressed_size": 10086396,
  "pdg_dir_name": "\u2559\u2500\u2500\u00bc\u2561\u2500\u2591\u00f3\u2556\u2593\u2560\u00df \u2561\u250c2\u2591\u00b5\u256c\u00bc\u256c\u00df\u2562\u221a\u2559\u2229_40187572",
  "pdg_main_pages_found": 184,
  "pdg_main_pages_max": 184,
  "total_pages": 204,
  "total_pixels": 718145280,
  "pdf_generation_missing_pages": false
}